

Hagvísar Seðlabanka Íslands

Yfirlit um þróun efnahagsmála

Seðlabanki Íslands
Nóvember 2003

Yfirlit efnahagsmála

Verðbólga jókst í nóvember og er jöfn verðból gumarkmiði

Vísitala neysluverðs í nóvember hækkaði um 0,13%, eða jafnmikið og markaðsaðilar höfðu gert ráð fyrir að meðaltali. Vegna þess að vísitalan lækkaði í nóvember í fyrra, sem oft gerist á þessum árstíma, jókst tólf mánaða verðbólga úr 2,2% í 2,5%. Kjarnavísitölur hækkuðu einnig og sýna undirliggjandi verðbólgu sem er nokkuð yfir verðból gumarkmiði Seðlabankans, eða 2,8% og 3,1%. Hærri töluna má rekja til verðhækkunar opinberrar þjónustu.

Helstu tíðindi þessarar vísitölumælingar felast raunar í því sem ekki breyttist verulega. Húsnæðisliður vísitölnunnar lækkaði t.d. lítillega á milli mánaða. Tólf mánaða hækkun hans mældist 9,7%, eða rúmlega 1% minni en í ágúst síðastliðnum. Reiknuð húsaleiga, sem samsvarar breytingum á markaðsverði húsnæðis, lækkaði um 0,2%. Sl. tvo mánuði hefur markaðsverð húsnæðis því u.þ.b. staðið í stað.

Ástæða þess að verðbólga jókst í nóvember liggur m.a. í því að árstíðarbundin verðlækkun grænmetis kom ekki fram í sama mæli og í fyrra og verð ávaxta hækkaði töluvert, en hafði lækkað verulega í fyrra. Gengisbreytingar kunna að eiga hlut að máli, því „hverfular“ vörur af þessu tagi eru nærmar fyrir gengisbreytingum.

Greiðslukortavelta í miklum vexti

Greiðslukortavelta hefur vaxið hratt undanfarna mánuði. Það sem af er ári (janúar-október) nam vöxturinn 10% og sl. tvo mánuði hefur vöxturinn verið í kringum 15%. Vöxtur dagvöruveltu hefur einnig aukist nokkuð að undanfögnu. Virðisaukaskattstengd velta hefur aukist á flestum sviðum það sem af er ári. Samkvæmt gögnum sem liggja fyrir til ágústloka hefur vöxtur veltu á sviði heildsölu (þ.m.t. bifreiðaviðskipti) og þjónustu af ýmsu tagi aukist sérstaklega mikið. Innan-

landsvelta fyrstu 8 mánuði ársins var að raungildi 8% meiri en fyrir ári.

Árstíðarleiðrétt atvinnuleysi óbreytt sl. þrjá mánuði

Að teknu tilliti til árstíðarsveiflu var atvinnuleysi í október 3,5%. Hefur atvinnuleysi þá verið u.þ.b. óbreytt í þrjá mánuði. Atvinnuleysi var sem fyrr meira á höfuðborgarsvæðinu en utan þess og tæplega þriðjungi meira meðal kvenna en karla.

Þróunin í október einkenndist af því að heldur dró úr atvinnuleysi í yngsta aldersflokknum, langtímaatvinnuleysi jókst, lausum störfum hjá vinnumiðlunum fækkaði heldur, en voru þó helmingi fleiri það sem af er ári en á sama tíma í fyrra, og útgefnum atvinnuleyfum fjölgaði.

Slakur útflutningur í september

Útflutningur dróst saman í september. Minni útflutningur sjávarafurða, kísiljárns, lyfja og lækningavöru skýrir samdráttinn. Þrír síðastnefndu liðirnir eru mjög sveiflukennir og voru hagstæðir í ágúst en óhagstæðir í september. Að skipa- og flugvélaviðskiptum undanskildum var útflutningur í september 12% minni en í sama mánuði 2002, reiknað á föstu gengi. Áfram bætti í vöxt innflutnings fjárfestingarvöru og innflutningur varanlegrar neysluvöru sótti í sig veðrið á ný. Innflutningur að frátöldum innflutningi skipa og flugvéla var rúmlega fimmtungi meiri í september en fyrir ári, reiknað á föstu gengi.

Í september var 4,7 ma.kr. halli á vöruviðskiptum við útlönd, sem er næst mesti halli á árinu. Í júlí hafði verið heldur meiri halli, en mun minni í ágúst. Halli fyrstu níu mánuði ársins var 11,4 ma.kr., en hafa verður í huga að verulegur afgangur var fyrstu tvo mánuði ársins. Viðskiptakjör í vöruviðskiptum fyrstu níu mánuði ársins versnuðu um tæplega 7% frá fyrra ári, einkum vegna lægra útflutningsverðlags.

Mikill hagvöxtur í Bandaríkjunum á 3. ársfjórðungi

Hagvöxtur í Bandaríkjunum á 3. fjórðungi ársins nam 8,2% á árs kvarða. Var það einn mesti hagvöxtur í einum ársfjórðungi í áráraðir. Hafa ber í huga að þessi mikli vöxtur skýrist að nokkru leyti af afar sérstökum aðstæðum. U.þ.b. helming vaxtarins má rekja til aukinna útgjalda til varnarmála. Einnig fengu heimilin verulegar skattaendurgreiðslur. Þau virðast hafa varið þeim að miklu leyti til aukinnar einkaneyslu, sem jókst verulega í ársfjórðungnum. Eigi að síður eru vonir bundnar við að efnahagsbati sé kominn á töluvert skrið. Í Evrópu og Japan hefur hagvöxtur einnig tekið við sér. Þótt hagvöxtur í Evrópusambandinu hafi á 3. fjórðungi ársins ekki verið eins glæstur og í Bandaríkjunum virðist samdráttarskeiðið vera liðið.

Einnig í þessum Hagvísunum

- Verðmæti fiskaflans í október 2003 var 14% meira en fyrir ári, á föstu verði ársins 2001. Fyrstu 10 mánuði ársins dróst aflaverðmæti hins vegar lítillega saman (mynd 23).
- Væntingavísitala Gallup lækkaði lítillega í nóvember eftir að hafa hækkað þrjá mánuði í röð (mynd 14).
- Álverð heldur áfram að styrkjast og er u.þ.b. 10% hærra en fyrir ári og hið hæsta um tveggja og hálfis árs skeið (mynd 25).
- Vöxtur útlána og peningamagns og spari-fjár (M3) hélt áfram að aukast í október. Peningamagn í lok mánaðarins var rúmlega fjórðungi meira en fyrir ári, sem er meiri vöxtur en hann varð mestur á síðasta þensluskeiði. Innlend útlán höfðu á sama tíma aukist um 14% frá fyrra ári (myndir 46-47).

Í Hagvísunum er notast við talnagögn sem til-tæk voru 26. nóvember 2003.

Yfirlitstafla Hagvísu

I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar ¹	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Breyting (%)			Áhrif á VNV (%)	12 mán. br. fyrir ári (%)
			frá fyrri mánuði	yfir 6 mánuði ²	yfir 12 mánuði		
Vísitala neysluverðs (VNV) (maí 1988=100).....	nóv. '03	229,3	0,1	2,4	2,5	.	2,4
Kjarnavísitala 1 (VNV án búvöru, grænmetis, ávaxta og bensins)	nóv. '03	130,0	0,2	2,7	3,1	2,7	3,2
Kjarnavísitala 2 (kjarnavísitala 1 án opinberrar þjónustu).....	nóv. '03	130,5	0,2	2,5	2,8	2,2	3,3
Innlendirar vörur án búvöru og grænmetis	nóv. '03	128,3	0,0	2,4	0,8	0,1	1,8
Búvörur og grænmeti.....	nóv. '03	117,3	-0,1	0,9	-0,7	0,0	-2,7
Innfluttar vörur án áfengis og tóbaks	nóv. '03	109,8	0,5	0,4	-0,5	-0,2	-0,2
- mat- og drykkjarvörur.....	nóv. '03	122,2	2,3	1,0	-1,7	-0,1	-7,0
- nýr bíll og varahlutir.....	nóv. '03	116,6	0,3	3,0	2,5	0,2	-0,4
- bensín.....	nóv. '03	118,9	0,0	-1,8	-4,0	-0,2	-0,2
- innfluttar vörur aðrar.....	nóv. '03	101,6	0,2	-0,6	-0,8	-0,1	1,2
Húsnæði.....	nóv. '03	171,0	-0,1	7,7	9,8	1,6	6,2
Opinber þjónusta.....	nóv. '03	129,7	0,1	4,8	6,2	0,5	3,4
Önnur þjónusta.....	nóv. '03	137,1	0,1	1,5	1,4	0,3	5,7
Dagvara.....	nóv. '03	123,2	0,4	2,0	-0,3	-0,1	.
Innflutningsgengisvísitala (31. des. 1994=100).....	31. okt. '03	106,6	0,2	10,1	-3,4	.	-10,1

Verðbólguvæntingar m.v. verðbólguálag vaxta ³	Nýjasta tímabil	Vænt 12 mán. verðbólga	Breyt. frá síðustu könnun.	Vænt 12 m. verðbólga fyrir ári	Vænt verðbólga á ársvarða á næstu		Hugmynd um verðb. sl. 12 mán.
					2 ár	3 ár	
Verðbólguvæntingar m.v. verðbólguálag vaxta ³	21. nóv. '03	.	.	.	2,1	2,5	.
Verðbólguvæntingar fyrirtækja.....	sept. '03	2,9	-0,8	.	2,8	.	.
Verðbólguvæntingar almennings.....	okt. '03	3,1	-0,3	3,5	.	.	2,9

1. Grunntímabil vísitalna: Vísitala neysluverðs: maí 1988; aðrar verðvísitölur undirflokkna: mars 1997=100. 2. Umreiknað til ársbraða. 3. Reiknað verðbólguálag til 2 og 3 ára miðað við mismun ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa og verðtryggðra spariskirteina með sama líftíma.

II Framleiðsla og eftirspurn	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá f. ári (%)
Landsframleiðsla (ma.kr.).....	2. ársfj. '03	196,4	193,3	.	2,7	390,2	2,9
Þjóðarútgjöld (ma.kr.).....	2. ársfj. '03	208,6	189,6	.	9,6	399,0	5,6
Einkaneysla (ma.kr.).....	2. ársfj. '03	112,4	104,6	.	7,4	216,4	6,4
Samneysla (ma.kr.).....	2. ársfj. '03	53,7	49,3	.	5,1	105,6	4,7
Fjármunamyndun (ma.kr.).....	2. ársfj. '03	42,7	36,5	.	17,2	78,2	3,0
Útflutningur (ma.kr.).....	2. ársfj. '03	66,4	79,3	.	-6,6	137,0	-1,4
Innflutningur (ma.kr.).....	2. ársfj. '03	78,5	-75,5	.	10,4	-145,9	5,6
Velta skv. virðisaukaskattsskýrslum (ma.kr.) ¹	júlí-ág. '03	229,1	211,0	4,6	6,7	856,5	-0,1
Dagvöruvelta (ma.kr.).....	okt. '03	108,0	101,1	3,3	6,8	107,7	4,5
Greiðslukortavelta (ma.kr.) ¹	okt. '03	47,1	40,2	-0,1	16,8	427,5	9,8
Velta skráðra fyrirtækja (ma.kr.).....	jan.-sept. '03	198,5	185,5	.	.	198,5	7,1
Sementssala (þús. tonn).....	okt. '03	14,3	13,0	-11,3	10,6	114,3	17,7
Nýskráning bifreiða (stk.).....	okt. '03	1.064	810	5,5	31,4	10.973	47,8

Skýring: Allar breytingar fjárhæða á milli tímabila eru raunbreytingar. 1. Breytingar eru reiknaðar út frá árstíðarleiðréttum tölum.

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá f. ári (%)
Verðlag sjávarafurða í erlendum gjaldmiðli (jan. 1999 = 100)	sept. '03	95,7	97,7	1,1	-2,0	98,1	-4,5
Verðlag áls á heimsmarkaði (\$/tonn).....	nóv. '03	1.500	1.373	1,7	9,2	1.418	5,0
Verð olíu á heimsmarkaði ((\$/fat).....	nóv. '03	29,0	24,6	-1,0	18,0	28,6	14,8
Botnfiskafli (þús. tonn).....	okt. '03	41,7	39,4	0,0	5,7	417,8	2,8
Úppsíjavarafli (þús. tonn).....	okt. '03	93,4	49,1	42,6	90,2	1.288,2	-14,7
Vöruútflutningur (ma.kr.) ¹	sept. '03	14,6	17,1	-3,0	-13,7	137,1	-6,1
- sjávarafurðir (ma.kr.) ¹	sept. '03	9,8	10,4	5,7	-4,5	85,8	-7,2
- ál (ma.kr.) ¹	sept. '03	2,6	2,6	-8,9	1,1	26,1	-6,3
- aðrar iðnaðarvörur (ma.kr.) ¹	sept. '03	1,6	3,0	-34,8	-45,6	20,2	1,0
Vöruinnflutningur (ma.kr.) ¹	sept. '03	19,2	17,0	21,9	15,2	148,5	9,4
Vöruskiptajöfnuður (ma.kr.) ¹	sept. '03	-4,7	0,2	.	.	-11,4	.
Útflutningur þjónustu (ma.kr.) ¹	2. ársfj. '03	22,6	25,1	6,4	-9,7	43,9	-9,3
Innflutningur þjónustu (ma.kr.) ¹	2. ársfj. '03	27,9	26,6	13,0	5,2	52,7	4,5
Raungengi m.v. verðlag (1980=100).....	3. ársfj. '03	92,0	90,5	-4,2	1,6	93,8	6,1

1. Breytingar á vöru- og þjónustuviðskiptum við útlönd eru á föstu gengi.

IV Vinnumarkaður og tekjur	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá ¹		Frá ársbyrjun ²	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá fyrri ári (%)
Fjöldi atvinnulausra.....	okt. '03	4.059	3.525	155	534	4.958	41,6
Hlutfall atvinnulausra, árstíðarleidd (af mannafla).....	okt. '03	3,5	3,0	-0,1	0,4	3,3	0,9
Atvinnuleysi skv. vinnumarkaðskönnun (af mannafla).....	3. ársfj. 2003	2,6	.	-1,5	.	3,5	.
Laus störf á vinnumiðlum.....	okt. '03	386	178	-39	117	467	98,2
Útgáfa nýrra atvinnuleyfa.....	okt. '03	125	72	-5	74	706	-21,0
Útgáfa atvinnuleyfa alls.....	okt. '03	391	384	3	2	2.767	-11,5
Launavísitala (des. 1988=100).....	okt. '03	240,4	227,9	0,2	5,5	238,7	5,6
Kaupmáttur launa m.v. launavísitölu (1990=100).....	okt. '03	131,1	127,0	-0,3	3,2	131,6	3,6

1. Breytingar á fjölda atvinnulausra sýna fjölgun/fækkun; breytingar á hlutfalli atvinnulausra sýna hækkun/lækkun (einingin prósent); allar breytingar vísitalna og breytingar á útgáfu atvinnuleyfa og fjölda lausra starfa eru hlutfallslegar (%); breytingar í aftasta dálki eru hlutfallslegar (%). 2. Meðalfjöldi atvinnuleysisdaga í mánuði, meðaltal atvinnuleysisshlutfalls en uppsafnaður fjöldi atvinnuleyfa.

V Opinber fjármál	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá f. ári (%)
Tekjuafgangur ríkissjóðs (ma.kr.).....	okt. '03	-2,5	-0,9	-	-	-7,1	-
Tekjuafgangur ríkissjóðs, hlutfall af tekjum (%).....	okt. '03	-12,4	-4,4	-	-	-3,4	-
Hrein lánsfjárbörf (ma.kr.).....	okt. '03	1,7	0,8	-	-	-1,5	-
Hrein lánsfjárbörf (% af tekjum).....	okt. '03	8,6	3,9	-	-	-0,7	-
Tekjur ríkissjóðs (ma.kr.).....	okt. '03	20,3	19,4	2,8	2,2	211,6	-1,3
- af virðisaukaskatti (ma.kr.).....	okt. '03	7,3	6,6	4,8	8,2	67,3	3,2
- af staðgreiddum tekjuskatti & tryggingargj. (ma.kr.).....	okt. '03	6,5	5,9	-2,6	8,3	65,3	-6,4
- af innflutningi og áfengi (ma.kr.).....	okt. '03	1,6	1,4	1,1	14,8	14,6	2,3
Útgjöld ríkissjóðs (ma.kr.).....	okt. '03	22,8	20,3	1,4	9,9	218,7	-3,4

Skýring: Allar tölur nema í tveimur öftustu dálkum miðast við 4 mánaða meðaltöl, fram til þess mánaðar sem tilgreindur er. Allar breytingar fjárhæða á milli tímabila eru raunbreytingar.

VI Eignamarkaðir	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Meðaltal	Breyt. frá fyrri ári (%)
Úrvalsvísitala, mánaðarmeðaltal (des. 1997=100).....	okt. '03	1.868,5	1.305,9	4,3	43,1	1.520,0	18,6
Heildarvísitala aðallista, mánaðarmeðaltal (des. 1997=100).....	okt. '03	1.869,2	1.373,8	4,0	36,1	1.566,1	18,7
Velta, mánaðarleg (ma.kr.).....	okt. '03	70,7	30,5	-22,3	132,1	445,9	64,0
Verð íbúða í fjölbylí á höfuðb.svæði (jan. 1999=100).....	okt. '03	162,4	144,7	0,4	12,2	157,6	12,8
Raunverð íbúða alls á höfuðb.svæði (jan. 1996=100).....	sept. '03	144,8	130,0	0,1	11,4	139,8	9,8
Aflahlutdeild (kr./kg.).....	okt. '03	1.250	1.000	4,2	25,0	1.217	33,9

VII Fjármálamarkaðir	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Meðaltal	Breyt. frá fyrri ári (%)
Útlán innlánsstofnana til innlendra aðila (ma.kr.).....	31. okt. '03	800,0	695,8	2,0	13,8	.	.
að fráregnum áætl. gengis- og vísitölu áhrifum ¹ (vísitala)	31. okt. '03	185,7	160,6	1,7	14,5	.	.
að raungildi (jan. 2000=100).....	31. okt. '03	143,5	127,9	1,8	12,2	.	.
Útlán lánakerfisins (ma.kr.).....	30. júní '03	2.133	1.931	5,2	10,5	.	.
M3 (ma.kr.).....	31. okt. '03	479,9	382,5	1,3	25,5	.	.
Stýrivextir Seðlabankans (%).....	21. nóv. '03	5,3	6,3	0,0	-1,0	5,4	-3,3
Peningamarkaðsvextir, 3ja mán (%).....	21. nóv. '03	5,1	6,4	0,0	-1,3	5,4	-3,9
Ríkisvxlavextir, 3ja mán (%) ¹	21. nóv. '03	4,7	6,4	0,2	-1,7	5,0	-3,4
Skammtímarauvextir 3ja mán r.víx m.v. verðb.álag (%) ²	21. nóv. '03	1,4	4,4	-0,2	-2,9	2,3	-3,2
Ávöxtunarkrafa ríkisbréfa, (4½ ár, fl. RIKB 07 0209) (%) ²	21. nóv. '03	7,0	6,9	0,5	0,1	6,8	-1,5
Ávöxtunarkrafa ríkisbréfa, (11 ár, RIKB 13 0517) (%) ²	21. nóv. '03	7,7	7,5	0,2	0,2	7,6	3,0
Ávöxtunarkrafa húsbréfa til 25 ára (IBH 26 0315) (%) ²	21. nóv. '03	4,6	5,3	0,0	-0,8	4,7	-1,0
Ávöxtunarkrafa húsbréfa til 40 ára (IBH 41 0315) (%) ²	21. nóv. '03	4,5	5,2	0,0	-0,7	4,7	-0,9
Ávöxtunarkrafa spariskirteina til 5 ára (RIKS 05 0410) (%) ²	21. nóv. '03	3,6	4,9	0,0	-1,3	4,1	-1,4
Ávöxtunarkrafa spariskirteina til 15 ára (RIKS 15 1001) (%) ²	21. nóv. '03	4,2	5,0	0,0	-0,8	4,4	-0,8
Meðalvextir óverðtryggðra útlána banka og sparisjóða (%) ²	21. nóv. '03	11,7	13,3	0,0	-1,6	12,0	-3,6
Meðalvextir verðtryggðra útlána banka og sparisjóða (%) ²	21. nóv. '03	8,9	9,9	0,0	-0,9	9,1	-1,0
Gengisvísitala krónunnar (31. des. 1991=100) ²	21. nóv. '03	125,2	129,4	-0,3	-3,2	123,4	-6,5

1. Breytingar milli tímabila eru reiknaðar út frá tölum sem leiðréttar hafa verið fyrir sameiningu reksturs Glitnis og Íslandsbanka í maí 2003. 2. Allar tölur nema í tveimur öftustu dálkum miðast við 4 vikna meðaltöl, til þess dags sem tilgreindur er.

I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar

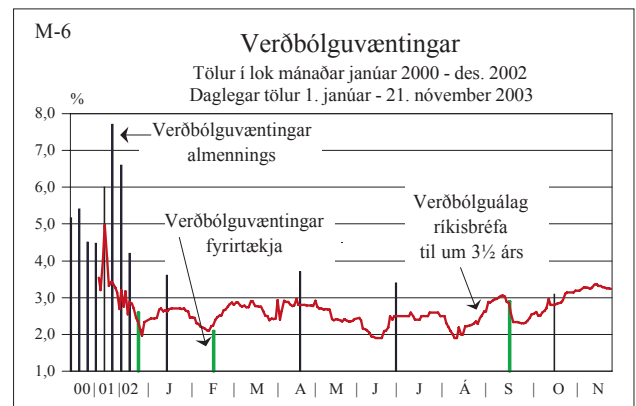
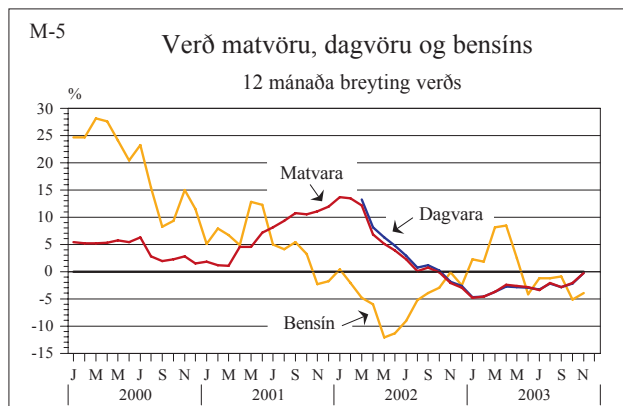
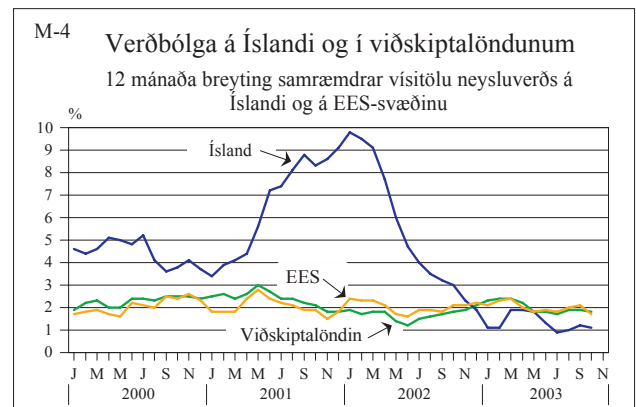
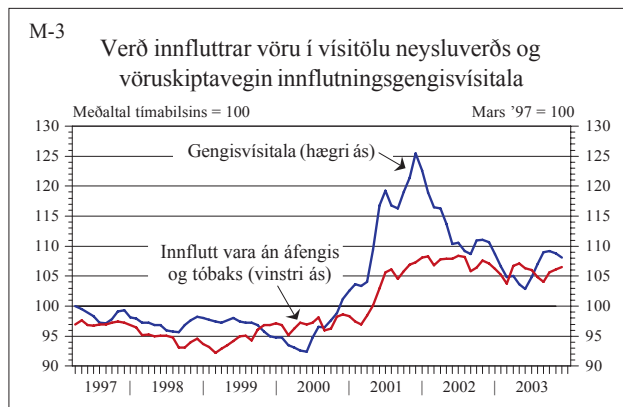
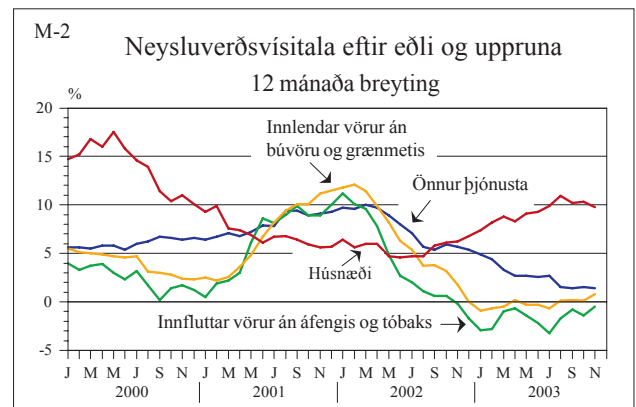
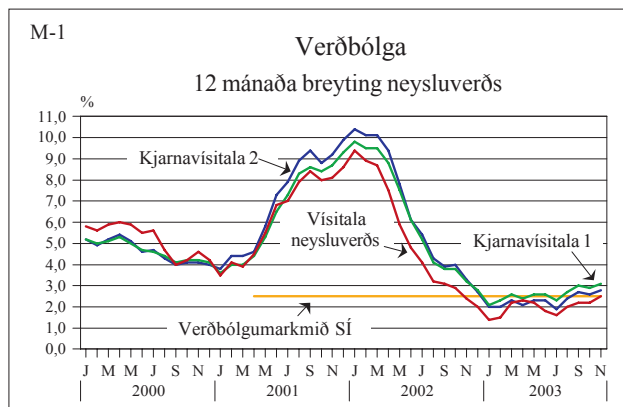
Vísitala neysluverðs miðuð við verðlag í byrjun nóvember hækkaði um 0,13%. Tölf mánaða verðbólga jókst úr 2,2% í 2,5%. Verðbólga á mælikvarða kjarnavísitalna jókst einnig. Kjarnavísitala 1 hafði hækkað um 3,1% á tólf mánuðum, en kjarnavísitala 2 um 2,8%.

Húsnæðisliður vísitölunnar lækkaði lítillega á milli mánaða og jafnframt dró úr tólf mánaða hækkun hans, sem mældist 9,7%, eða rúmlega 1% minni en í ágúst síðastliðnum. Síðastliðna tvo mánuði hefur markaðsverð húsnæðis því u.þ.b. staðið í stað.

Árstíðarbundin verðlækkun grænmetis og ávaxta kom ekki fram í sama mæli og í fyrra. Verð grænmetis lækkaði um tæplega 1%, en 5½% í fyrra. Grænmetisverð var rúm-

lega 4% hærra en fyrir ári, en þá hafði það lækkað um fimmting frá nóvember 2001. Verð ávaxta hækkaði einnig verulega undanfarna tvo mánuði, en í fyrra átti veruleg lækkun sér stað á sama tíma. Gengisbreytingar kunna að eiga hér hlut að máli.

Verðbólguálag ríkisskuldabréfa hefur farið hækkanandi frá því í byrjun október, sérstaklega á bréfum með styttri líftíma. Þannig var verðbólguálag til tveggja ára að meðaltali 2,1% fram undir lok nóvembermánaðar, en í október var samsvarandi verðbólguálag bréfa 1,8% að meðaltali. Á fimm ára bréfum var sambærileg hækkun frá 3,1% upp í 3,3%.

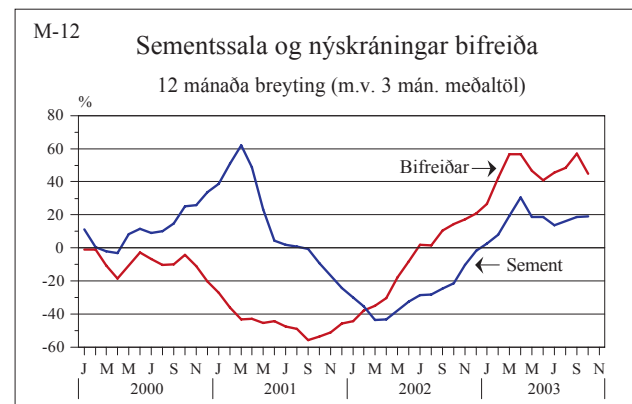
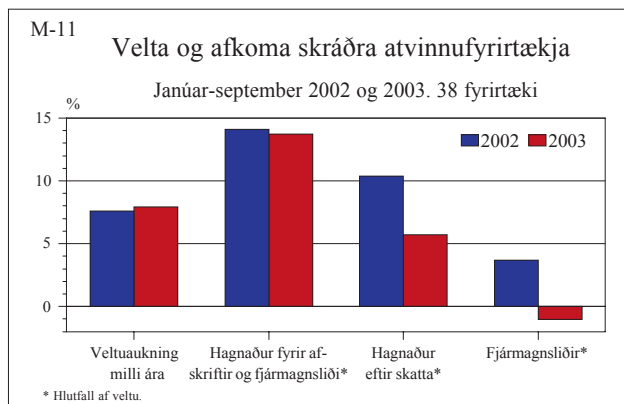
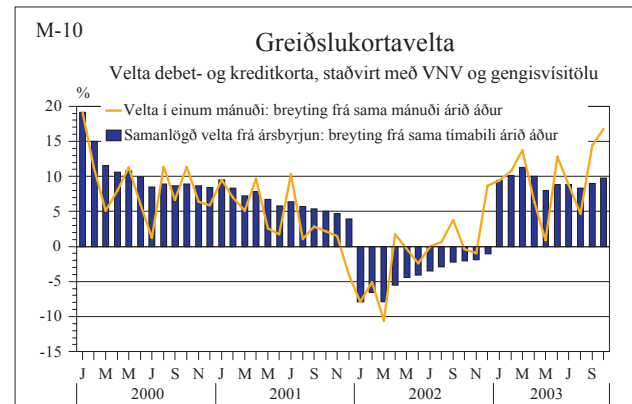
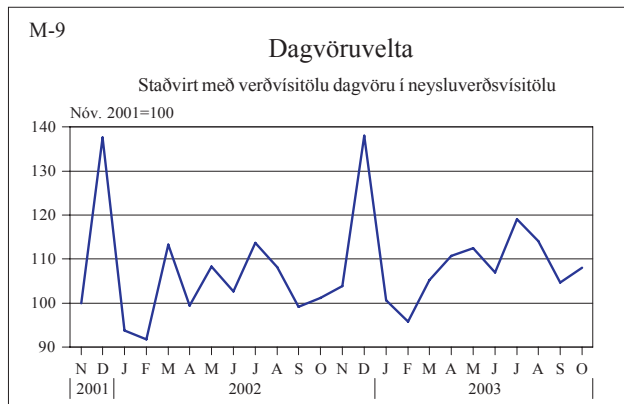
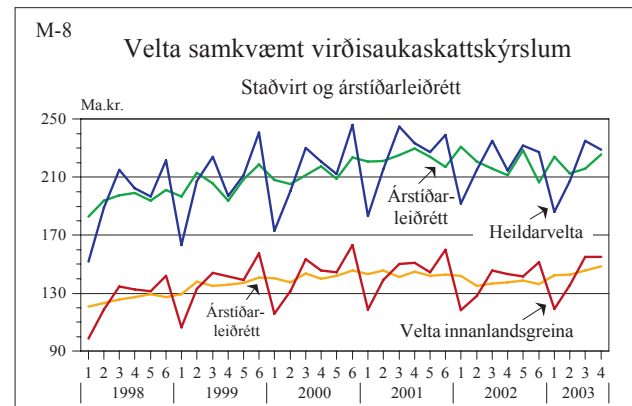
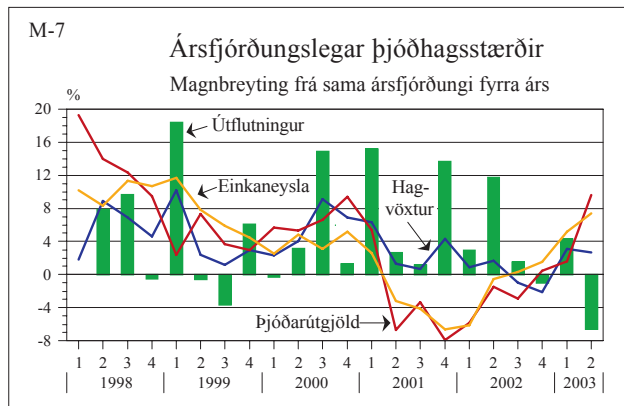
II Framleiðsla og eftirspurn

Greiðslukortavelta í október var tæplega 17% meiri að raungildi en í október fyrir ári og ársaukning fyrstu 10 mánaða ársins nam 10%. Þennan aukna vöxt má þó að nokkru leyti rekja til grunnáhrifa. Tólf mánaða raunvöxtur dagvöruveltu nam 6,8% í október, sem er 2-3% meiri vöxtur en mánuðina á undan. Fyrstu 10 mánuði ársins var veltan um 4,5% meiri en á sama tíma í fyrra.

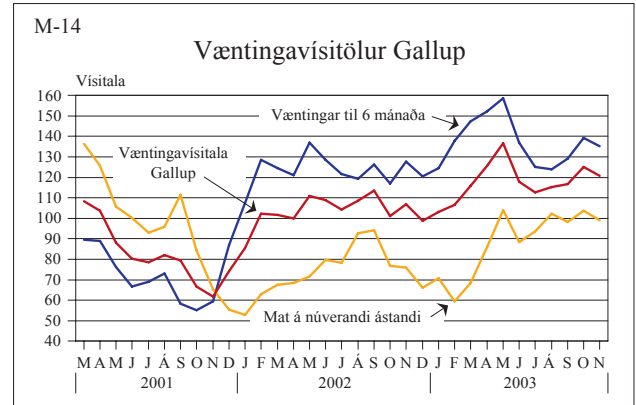
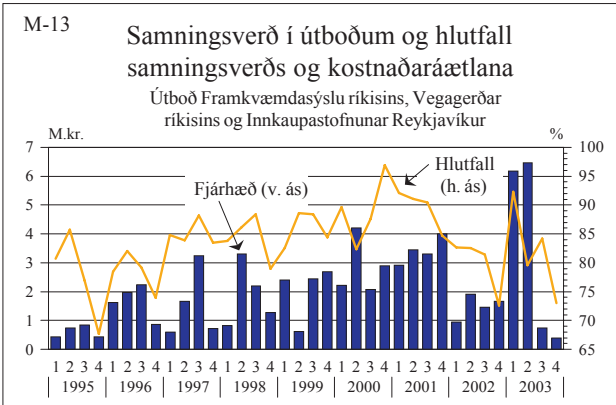
Samkvæmt 9 mánaða uppgjörum fyrirtækja jókst velta um tæplega 7% frá fyrra ári. Mest munar um verulega veltuaukningu hjá iðnaðar- og lyfjafyrirtækjum, en velta upplýsingatækni- og samskiptafyrirtækja jókast einnig umtalsvert. Framlegð var því sem næst óbreytt milli ára,

eða um 14%, en hreinn hagnaður dróst verulega saman vegna þess að fjármagnsliðir, sem í fyrra voru jákvæðir um tæplega 4%, voru neikvæðir um rúmlega 1%. Framlegð allra atvinnugreina nema sjávarútvegs var álíka eða betri en í fyrra. Framlegð sjávarútvegs minnkaði úr 25,5% í fyrra í 22% í ár.

Sementssala í október var 11% meiri en fyrir ári, en sl. mánuði hefur ársvöxturinn að jafnaði verið nálægt 20%. Nýskráningar bíla í október sl. voru um þriðjungi fleiri en í fyrra og fyrstu 10 mánuði ársins tæplega 50% fleiri en á sama tíma í fyrra.

II Framleiðsla og eftirspurn

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

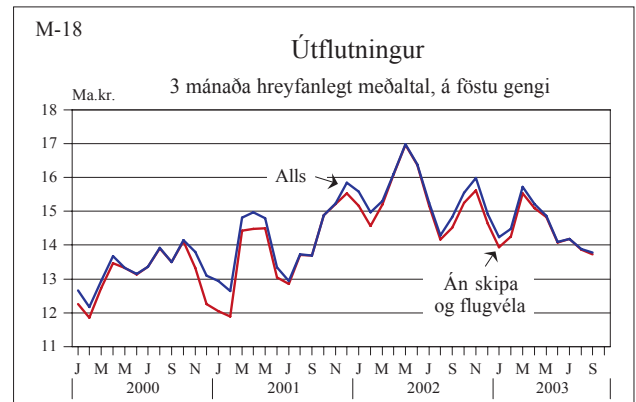
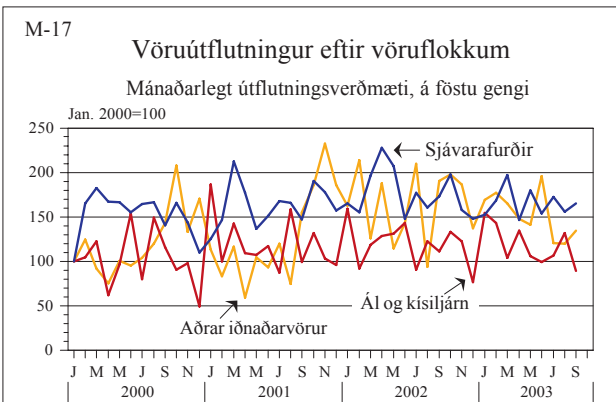
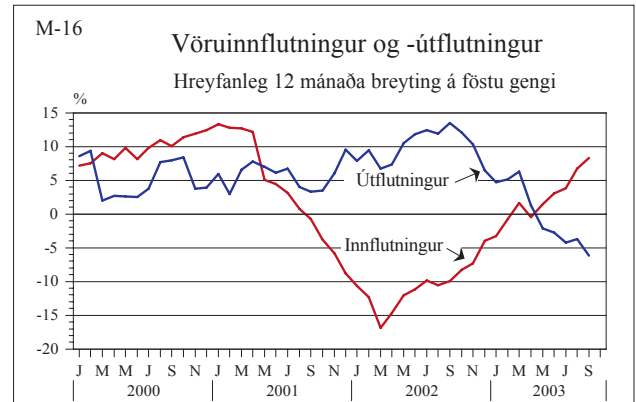
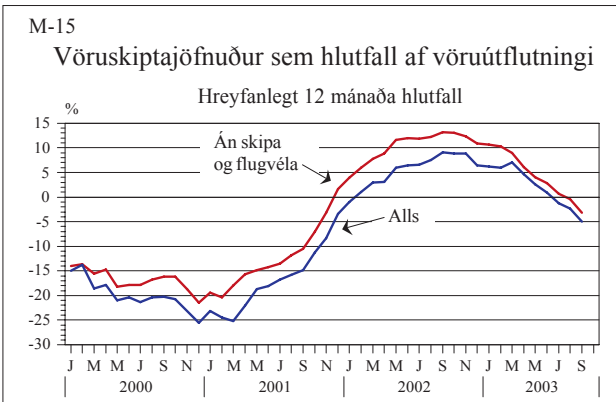
Að skipa- og flugvélaviðskiptum undanskildum var útflutningur í september 12% minni en í sama mánuði 2002, reiknað á föstu gengi. Útflutningur sjávarafurða var 4½% minni en í september í fyrra, en mun minni útflutningur ksiljárns, lyfja og lækningavöru jók á samdráttinn.

Án skipa og flugvéla og á föstu gengi var innflutningur í september 21% meiri en fyrir ári. Innflutningur fjárfestingarvöru án flutningatækja var u.þ.b. þriðjungur meiri og innflutningur flutningatækja til atvinnurekstrar (ekki skipa og flugvéla) ríflega sexfalt meiri.

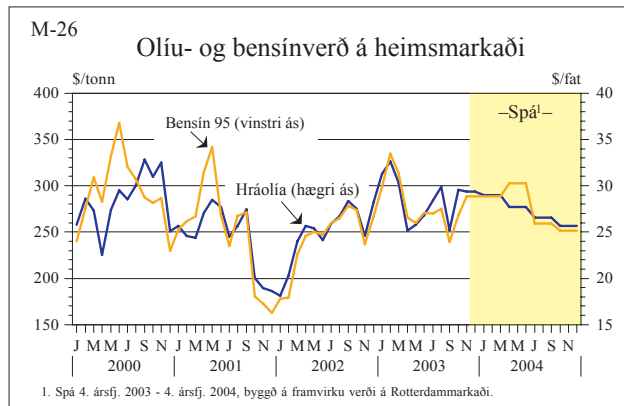
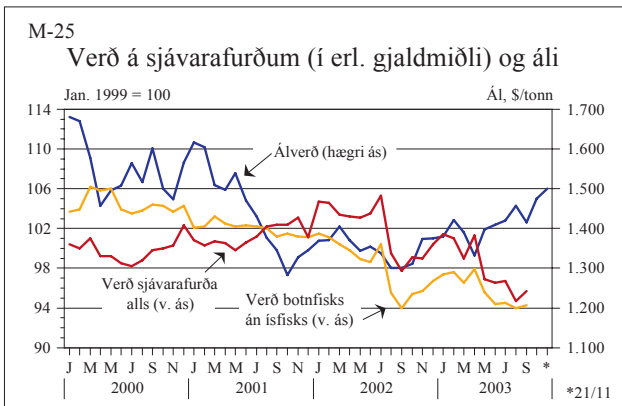
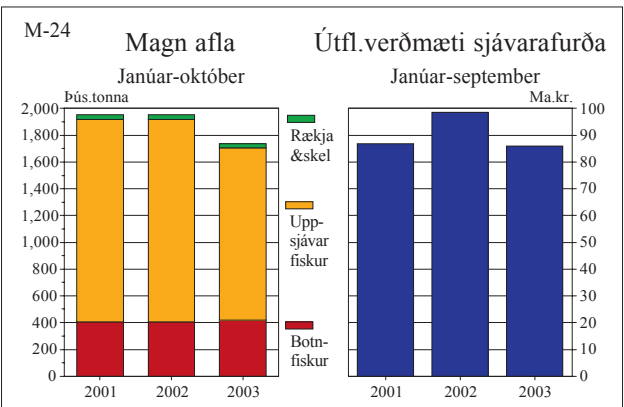
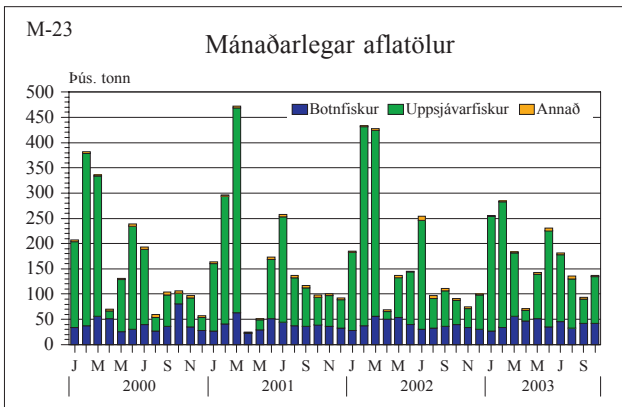
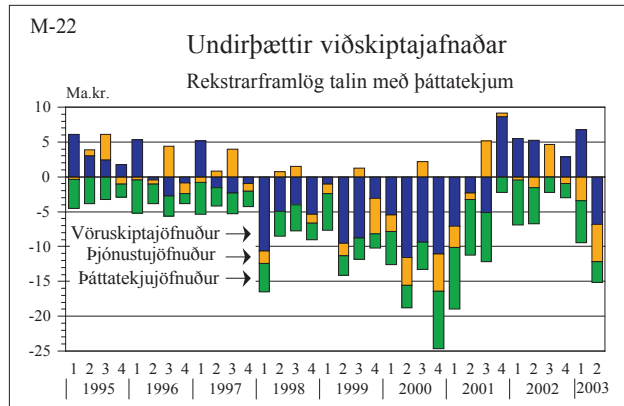
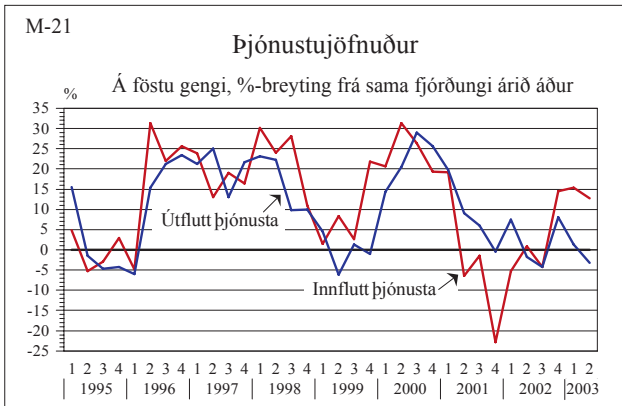
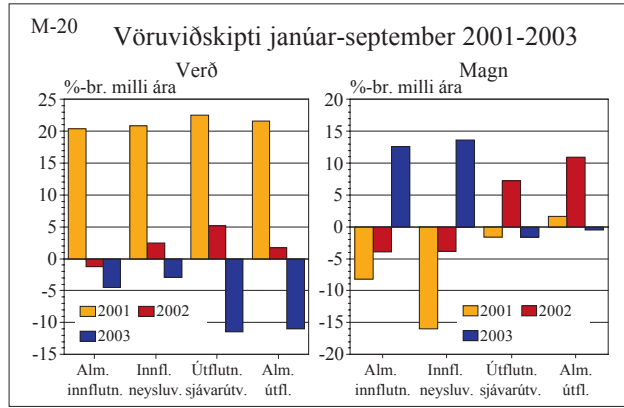
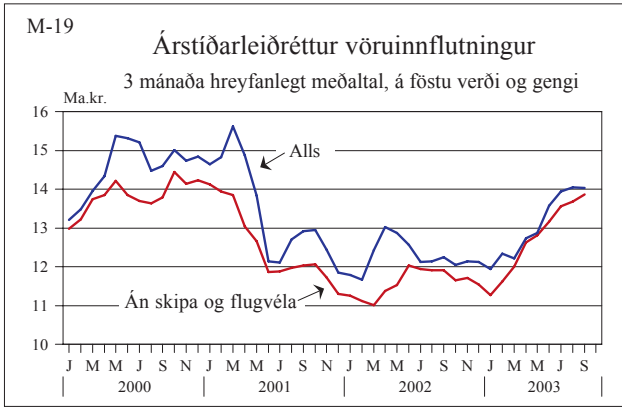
Aflinn í október var dágóður, í heild nærri 50% meiri en fyrir ári. Þar munar mest um rúmlega helming auk-

ingu kolmunnafla og aukinn sildarafla. Þorsk- og ýsuafla jókst um rúmlega fimmting. Botnfiskafla fyrstu 10 mánuði ársins var 4% meiri en í fyrra, en uppsjávarafli 220 þúsund tonnum minni. Góður kolmunna- og sildarafla vó að nokkru upp slakan loðnuafli á fyrri hluta ársins. Góður afl sl. vikur ætti að glæða útflutning síðustu mánuði ársins.

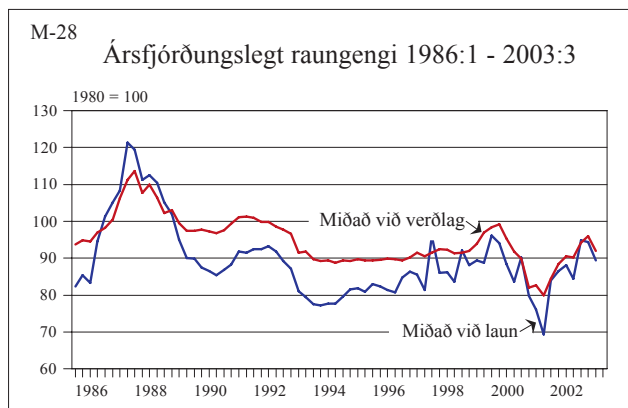
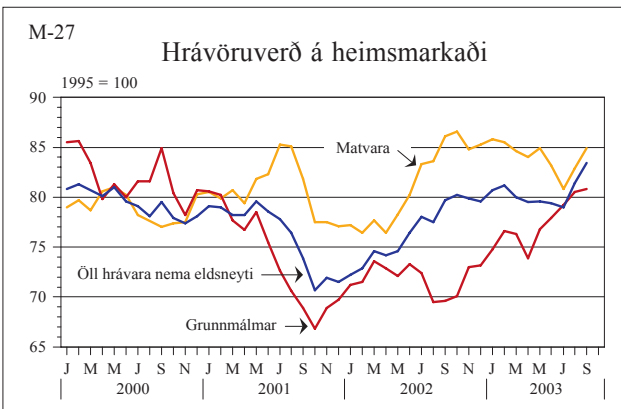
Verð sjávarafurða var í september 4,5% lægra en fyrir ári, í erlendri mynt. Álverð heldur áfram að styrkjast og er orðið u.þ.b. 10% hærra en fyrir ári og hið hæsta um tveggja og hálfis árs skeið.

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

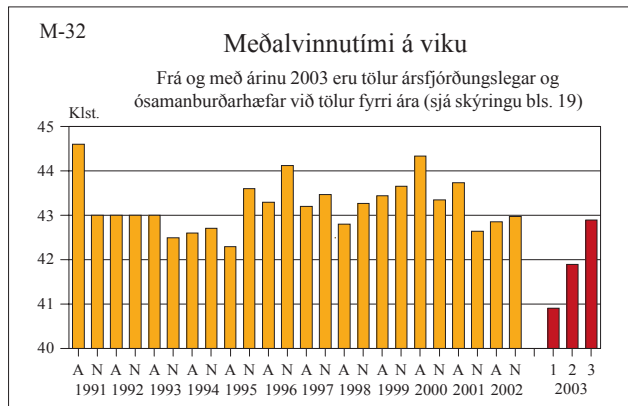
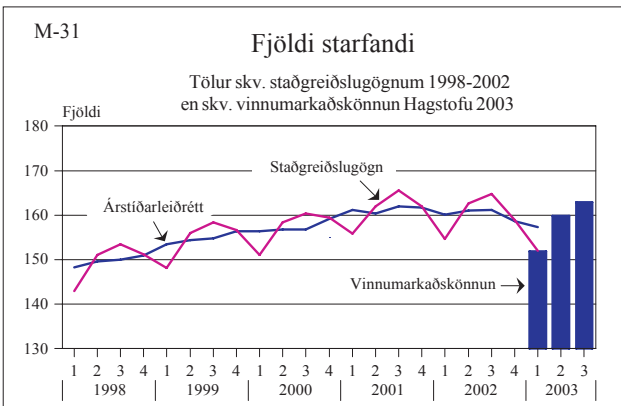
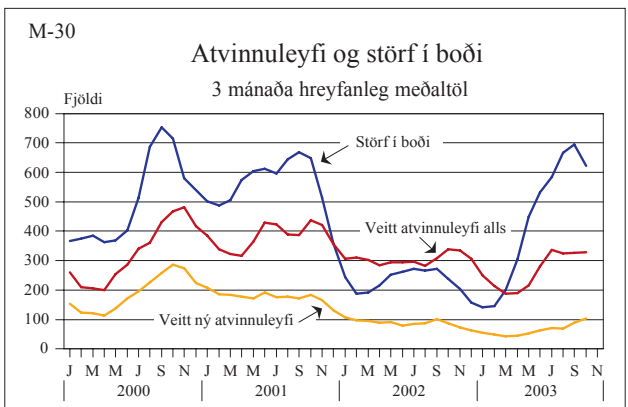
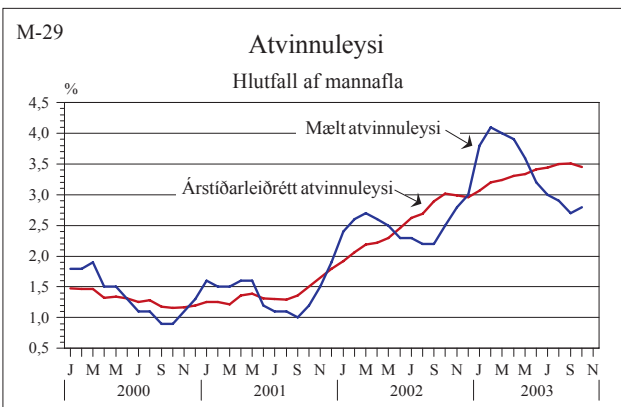
IV Vinnumarkaður og tekjur

Í október mánuði var skráð atvinnuleysi ögn hærra en mánuðinn áður, eða 2,8% á móti 2,7% í september. Að teknu tilliti til árstíðarsveiflu var atvinnuleysið hins vegar tæp 3,5% sem er svipað og í september, en það hafði áður aukist samfellt á milli mánaða frá desember 2002.

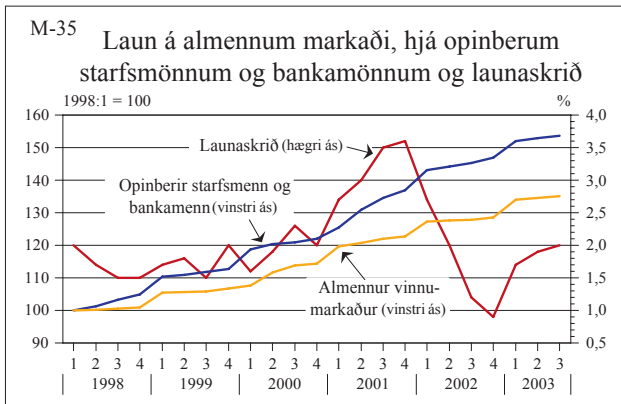
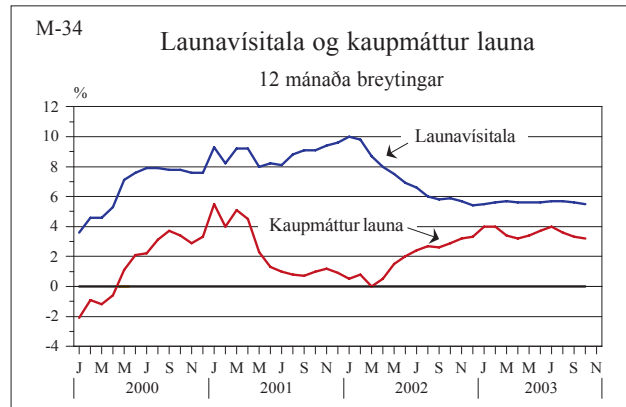
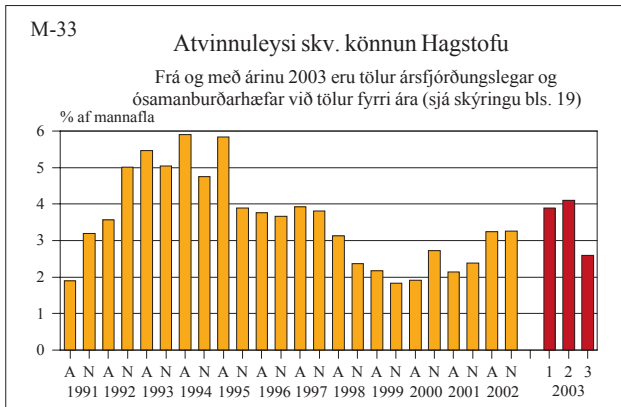
Atvinnuleysi var 3,2% af mannafla á höfuðborgarsvæðinu en 2,2% utan þess. Atvinnuleysi kvenna var mest á Suðurnesjum (4,5%) og á Vestfjörðum (4,3%) en minnst á Norðurlandi vestra (1,7%). Atvinnuleysi karla var mest á höfuðborgarsvæðinu (2,9%) og á Suðurnesjum (2,4%) en minnst á Vestfjörðum (0,9%). Alls voru um 55% atvinnu-

lausra í skammvinnu atvinnuleysi (<3ja mánaða) í október en 53% mánuðinn áður á móti 63% í október 2002. Langtímaatvinnulausir (>6 mánaða) voru um 29% á móti 30% í septembermánuði. Í október 2002 var hlutfallið 21%.

Framboð af lausum störfum í lok október minnkaði frá fyrri mánuði, en var enn rúmlega tvöfalt meira en á sama tíma fyrir ári. Alls voru 386 laus störf í boði hjá vinnumiðlum, en 632 mánuðinn áður og 848 í lok ágúst-mánaðar. Í lok október 2002 voru 178 störf í boði.

IV Vinnumarkaður og tekjur

V Opinber fjármál

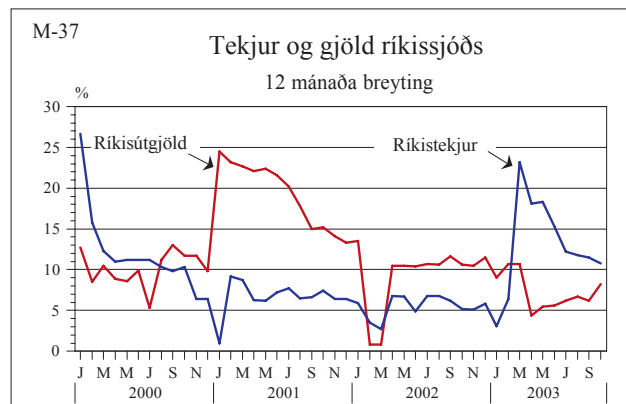
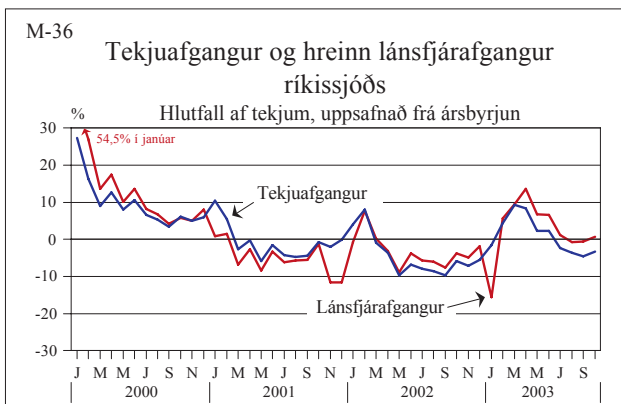
Afkoma ríkissjóðs batnaði um 1,5 ma.kr. í október, miðað við 5 ma.kr. bata á sama tíma í fyrra. Afkoma án eignasölu, eða handbært fé frá rekstri, til októberloka var neikvæð um 19 ma.kr., en 14 ma.kr. á sama tíma í fyrra. Vegna eignasölu (16 ma.kr.) og lánainnheimtu (5 ma.kr. nettó) og að frátöldum afborgunum og aukagreiðslum til lífeyrissjóða var ríkissjóður rekinn með örflitlum afgangi á árinu til októberloka.

Útgjaldaaukning undanfarinna mánaða heldur áfram. Án vaxtagreiðslna, sem eru sveiflukenndar, voru greidd gjöld 12 mánaða til októberloka 12% hærri en fyrir ári.

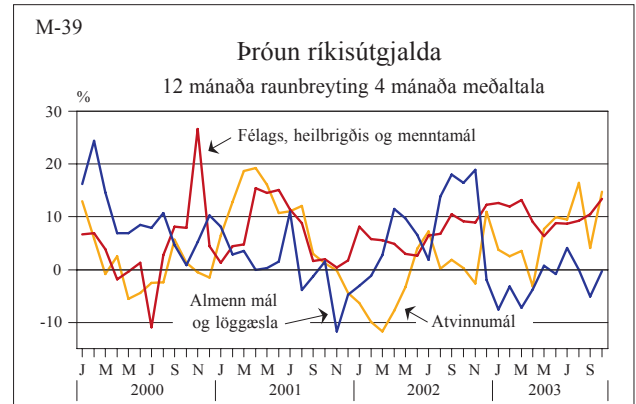
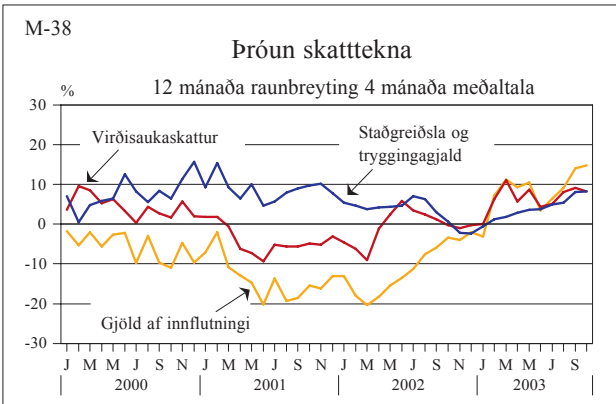
Útgjöld til heilbrigðis- og tryggingamála, sem eru þungir útgjaldaflokkar, jukust enn meira.

Skattheimta hefur verið að styrkjast. Skatttekjur síðustu 12 mánaða voru tæplega 7% hærri en fyrir ári og skatttekjur af vöru og þjónustu jukust um 9,2%.

Við aðra umræðu um fjáráukalög bættust við útgjöld sem nema 4,1 ma.kr. Mest munar um 1,5 ma.kr. aukningu vegna áætlaðs kostnaðar sökum hæstaréttardóms sem féll í október og álíka fjárhæð vegna aukinna heilbrigðisútgjalda.

V Opinber fjármál

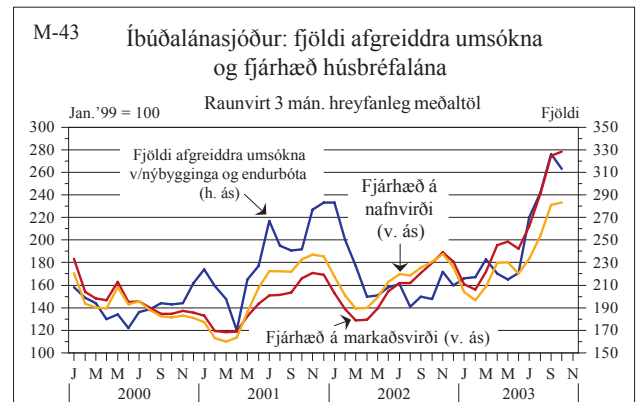
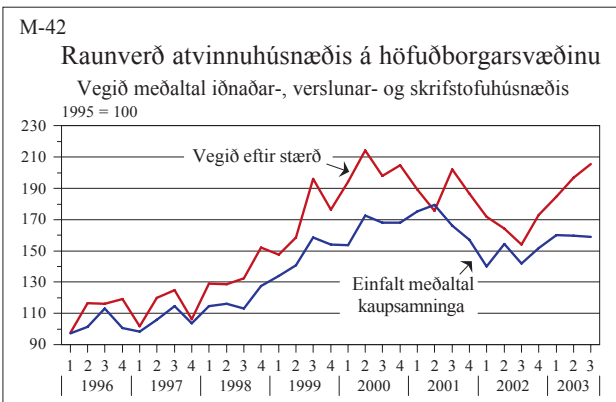
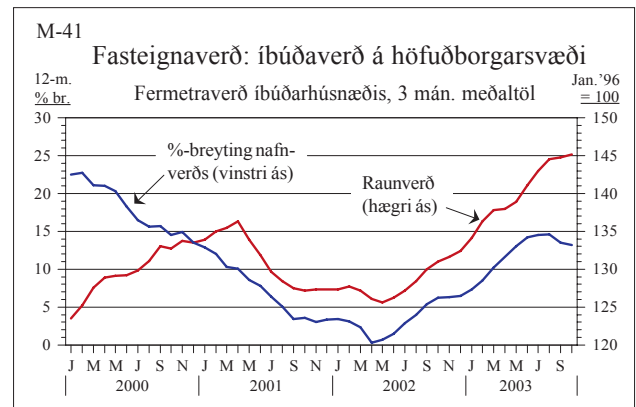
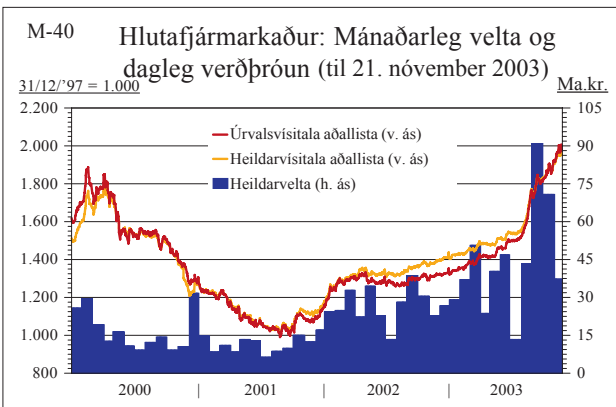

VI Eignamarkaðir

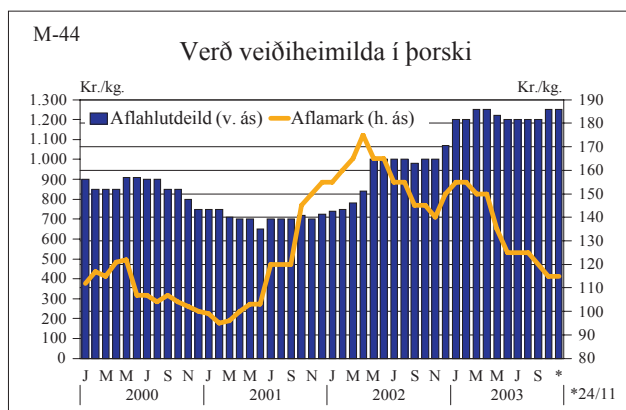
Úrvalsvísitala hlutabréfa (ICEX15) fór í fyrsta skipti yfir 2.000 stig í nóvember. Það stefnir í metveltu á árinu. Veltan er nú þegar orðin tæplega 500 ma.kr. Frá áramótum hefur úrvalsvísitalan hækkað um tæplega 50% og heildarvísitalan u.þ.b. 40%.

Fasteignaverð á höfuðborgarsvæðinu heldur áfram að hækka, en hægar en áður. Vísitala Fasteignamats ríkisins

fyrir fjölbýli á höfuðborgarsvæðinu, sem nær til október, hefur hækkað um 12% á síðustu 12 mánuðum, en í júní nam 12 mánaða hækkunin 15%. Lækkun í september gekk til baka í október.

VI Eignamarkaðir

VII Fjármálamarkaðir

Endurhverf viðskipti innlánastofnana drógust saman í nóvember, níunda mánuðinn í röð, um 42% frá sama tíma í fyrra.

Stýrivextir Seðlabankans hafa verið óbreyttir frá 10. febrúar sl. Raunstýrivextir bankans, metnir með verðbólguálagi óverðtryggðra ríkisbréfa til rúmlega 3 ára voru 2% þann 21. nóvember og hafa verið að meðaltali 0,4 prósentum lægri fyrstu 3 vikur nóvember en í október.

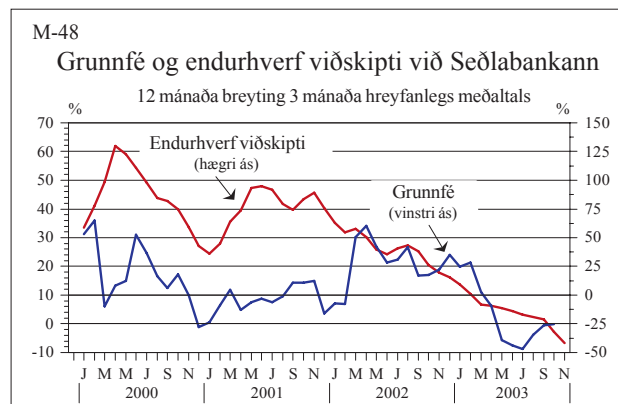
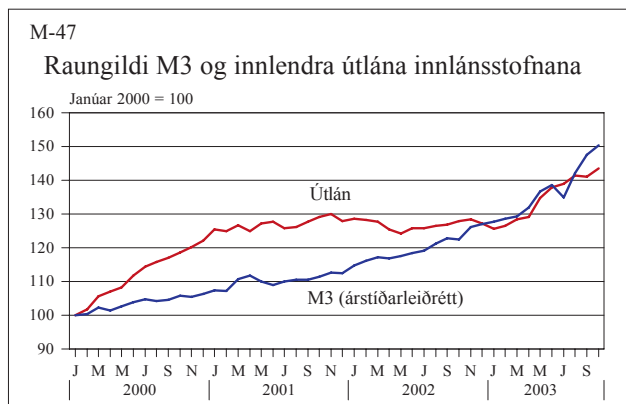
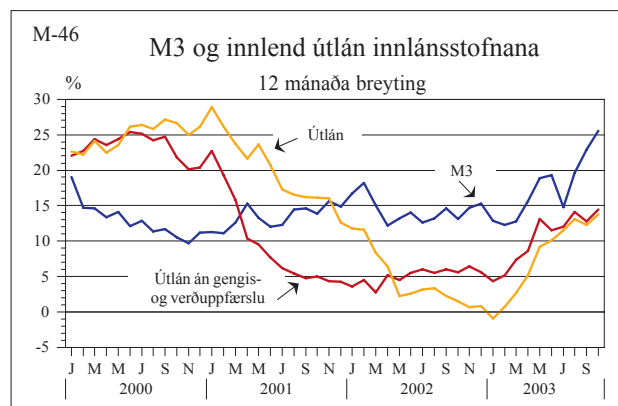
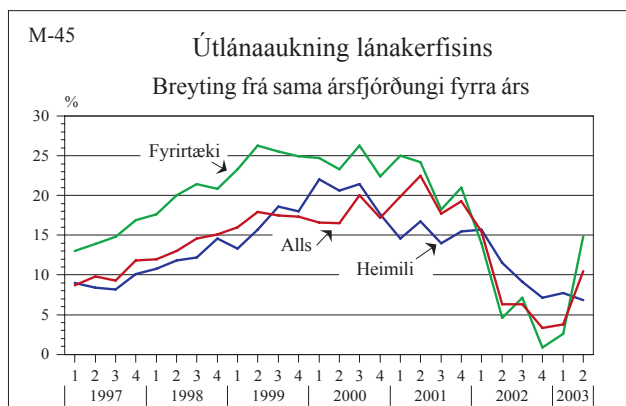
Þriggja mánaða peningamarkaðsvextir hafa verið lægri en stýrivextir Seðlabankans frá miðjum ágúst mánuði og hafa verið að meðaltali 5,1% frá byrjun október.

Skammtíamavaxtamunur við útlönd var 2,9% þann 21. nóvember. Fyrstu 3 vikur nóvembermánaðar var munurinn

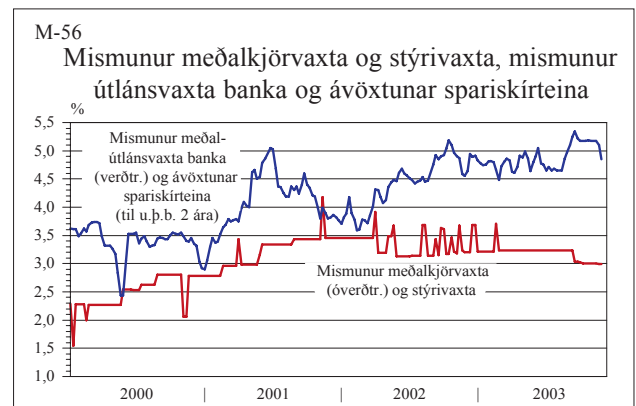
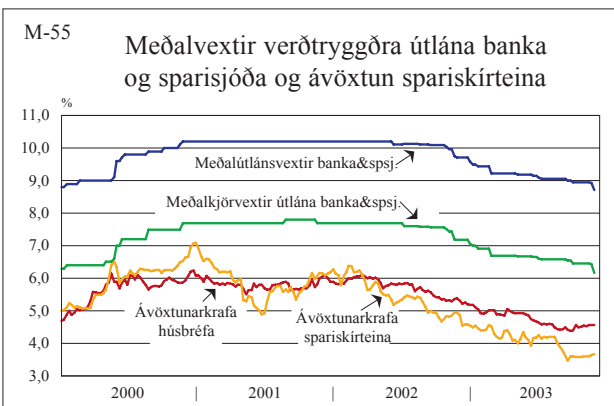
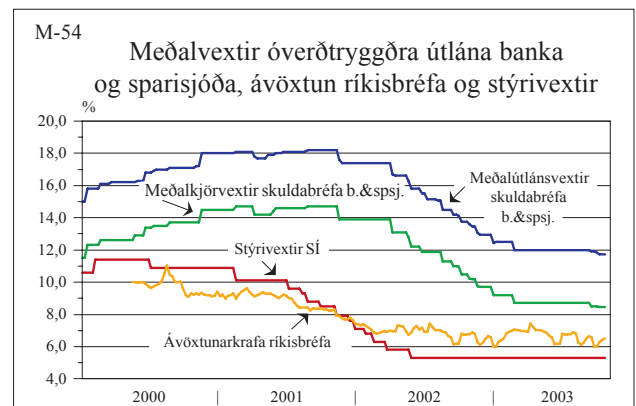
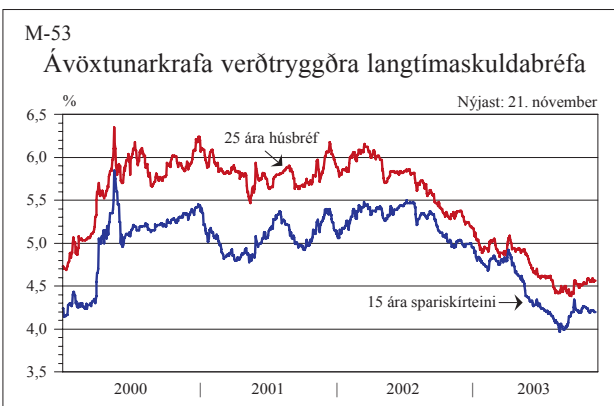
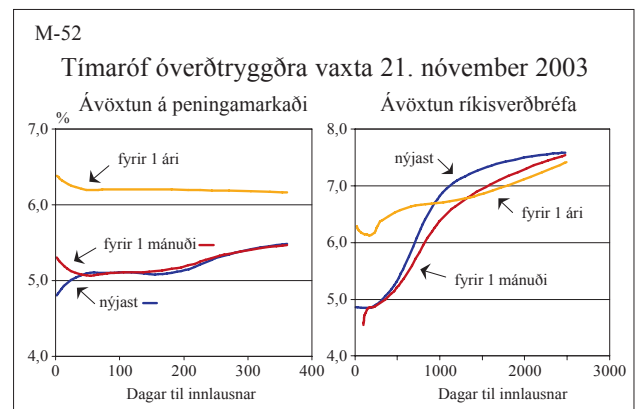
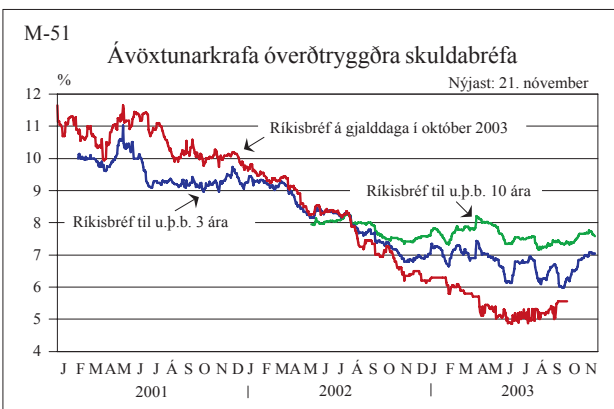
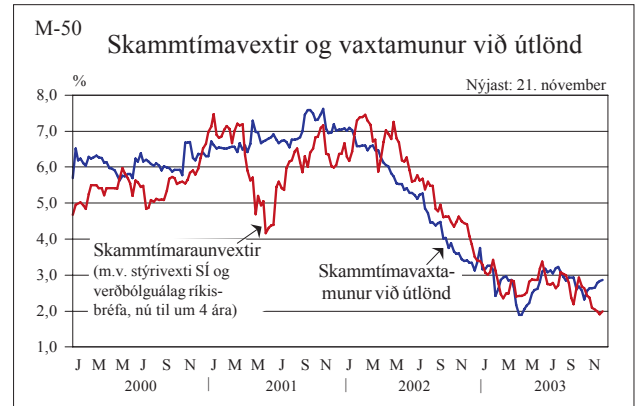
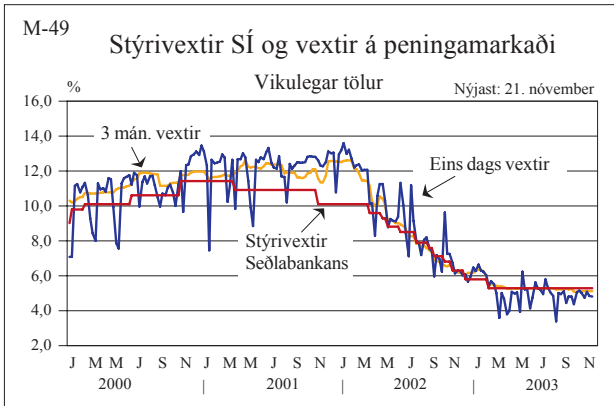
0,3 prósentum meiri en að meðaltali í október og skýrist lækkunin að mestu af lækkun innlendra vaxta.

Ávöxtunarkrafa flestra verðbréfa ríkissjóðs hefur verið nánast óbreytt frá því í október. Ávöxtunarkrafa óverðtryggðra skuldabréfa hefur þó hækkað nokkuð og var ávöxtunarkrafa ríkisbréfa til rúmlega 3 ára að meðaltali ½ prósentu hærri fyrstu þrjár vikurnar í nóvember en að meðaltali í október og ávöxtunarkrafa 10 ára ríkisbréfa 0,2 prósentum hærri.

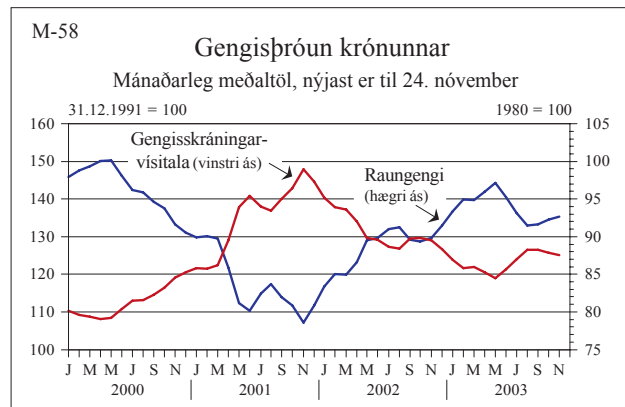
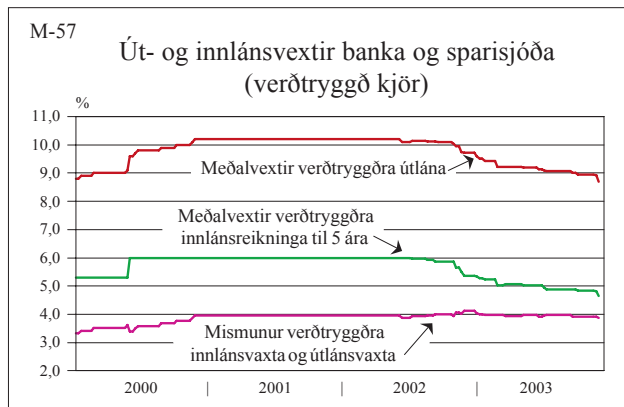
Vöxtur M3 í októberlok nam 25,5% á tólf mánuðum og innlend útlán innlánsstofnana höfðu aukist um 14%.

VII Fjármálamarkaðir

VII Fjármálamarkaðir

VIII Alþjóðleg efnahagsmál

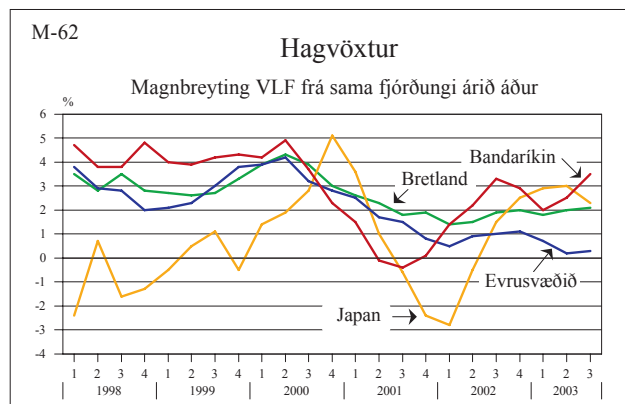
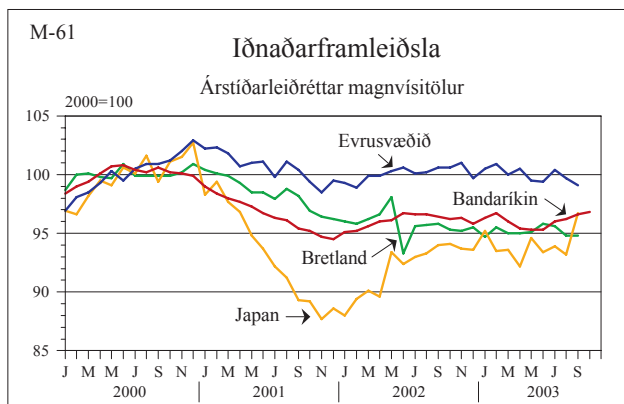
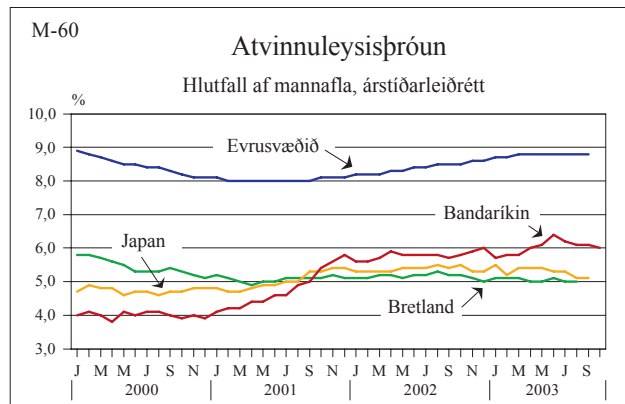
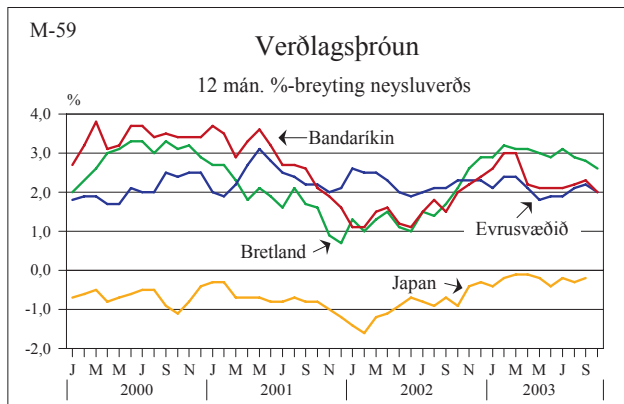
Iðnaðarframleiðsla í Bandaríkjunum jókst um 0,2% í október og endurskoðaðar tölur sýna að framleiðslan óx meira í ágúst og september en áður var talið. Hagvöxtur er farinn á flug: Hann mældist 8,2% á þriðja ársfjórðungi á árs kvarða. Störfum fjölgar þó ekki nóg til að draga úr atvinnuleysi að ráði. Engin verðbólga var í október.

Á evrusvæði varð 0,6% samdráttur iðnaðarframleiðslu í september og er því enn deyfð í framleiðslugeiranum en samdráttur var einnig í ágúst. Atvinnuleysi var 8,8% í september eins og undanfarna mánuði. Verðbólga er nær óbreytt, mældist 2,0% í október.

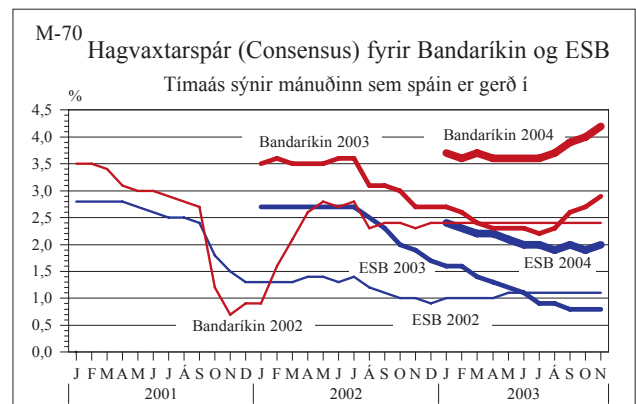
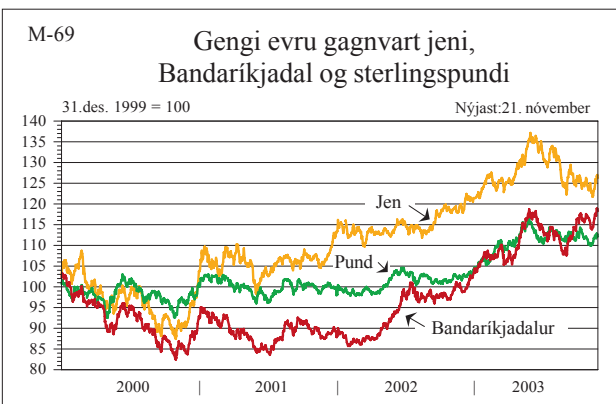
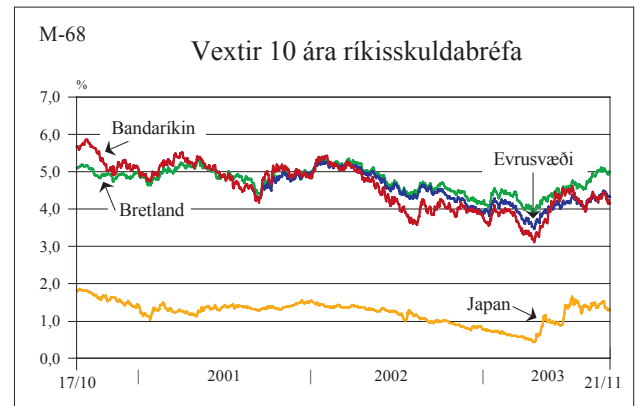
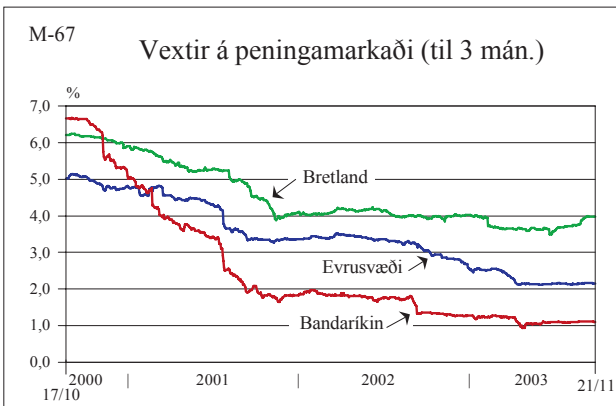
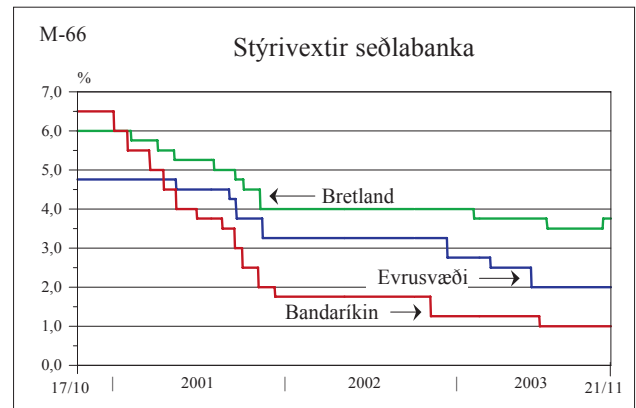
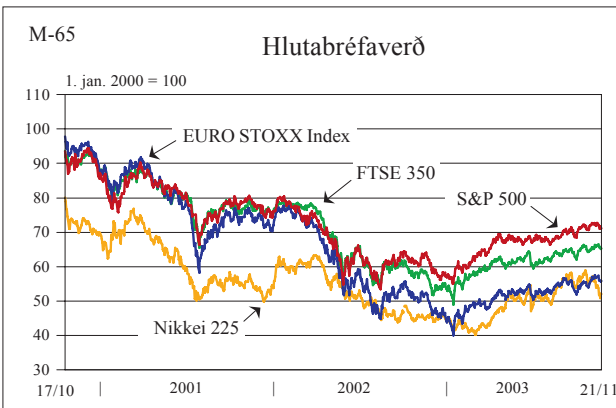
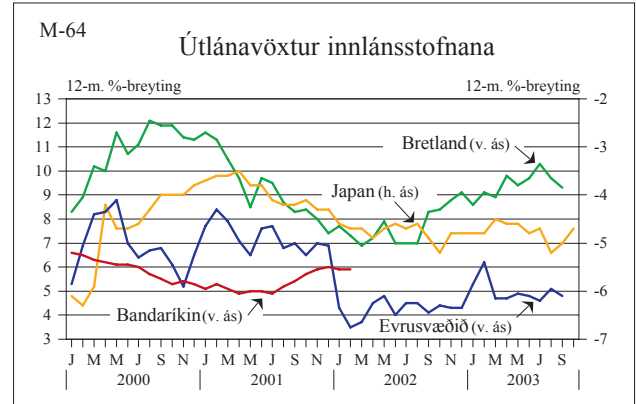
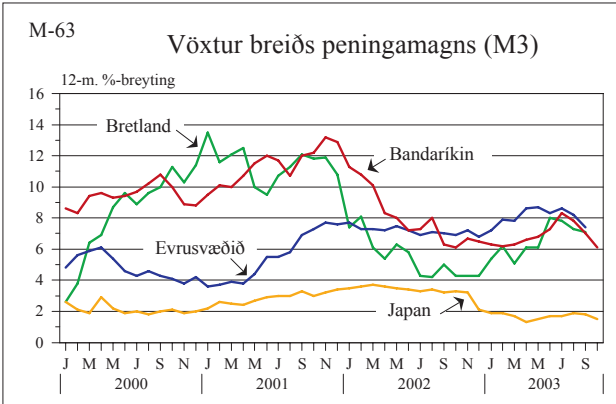
Þriggja prósentu vöxtur iðnaðarframleiðslu í Japan í september kom á óvart og glæðir vonir um aukinn hag-

vöxt, sérstaklega ef bati heldur áfram á útflutningsmörkuðum. Vinnumarkaðurinn er enn í lægð og atvinnuleysi var 5,1% í september. Verðhjóðnun sl. 12 mánuði var 0,2%.

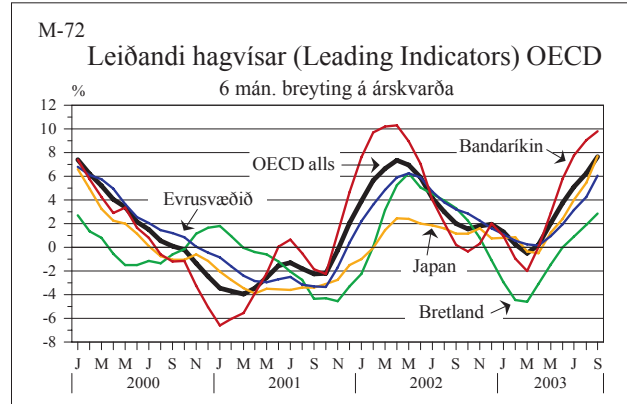
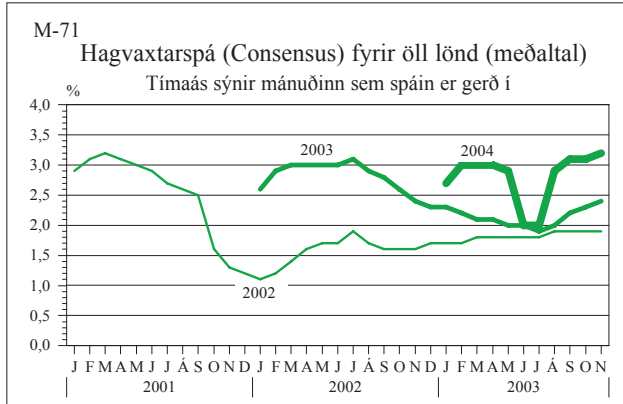
Öllum á óvart minnkaði iðnaðarframleiðslan í Bretlandi í september um 0,2% miðað við þriggja mánaða meðaltal. Þrátt fyrir það er talið að efnahagsbati sé hafinn enda óx framleiðslan yfir sumarmánuðina. Atvinnuleysi lækkaði örlítið í október, mældist 3,0%. Verðbólga helst lág, var 1,4% í október ef miðað er við samræmda vísitölu neysluerðs í Evrópusambandinu.

VIII Alþjóðleg efnahagsmál

VIII Alþjóðleg efnahagsmál

Skýringar við myndir í Hagvísun Seðlabanka Íslands

Mynd 1. Verðbólga

Heimild: Hagstofa Íslands. 12 mánaða %-breyting neysluverðsvísitölu Hagstofunnar og kjarnavísitalna 1 og 2. Einnig er sýnt verðbólguþéttun Seðlabanka Íslands sem tekið var upp í mars 2001.

Mynd 2. Neysluverðsvísitala eftir eðli og uppruna

Heimild: Hagstofa Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar fjögurra undirliða neysluverðsvísitölnnar: vísitölu húsnæðis, innfluttra vara án áfengis og tóbaks, innlendra vara án búvöru og grænmetis og annarrar þjónustu. Til og með febrúar 1997 er grænmeti innifalið í liðnum innlendar vörur án búvöru og grænmetis. Frá og með mars 1997 breyttist sundurliðun Hagstofu og grænmeti var einnig undanskilið.

Mynd 3. Verð innfluttrar vöru í vísitölu neysluverðs og vöruskiptavegin innflutningsgengisvísitala

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Verð á innfluttum vörum án áfengis og tóbaksverðs í vísitölu neysluverðs. Vísitala með meðaltal tímabilsins sem myndin sýnir sem grunnildi. Vöruskiptavegin innflutningsgengisvísitala, meðaltal mánaðar, mars 1997 = 100.

Mynd 4. Verðbólga á Íslandi og í viðskiptalöndunum

Heimild: Hagstofa Íslands, Eurostat. Verðbólga á Íslandi og á EES-svæðinu miðað við 12 mánaða breytingu samræmdrar vísitölu neysluverðs (HICP). Verðbólga í viðskiptalöndunum er miðuð við 12 mánaða breytingu vísitölu neysluverðs í Bandaríkjunum, Japan og Sviss en 12 mánaða breytingu í samræmdrar vísitölu neysluverðs í öðrum viðskiptalöndum.

Mynd 5. Verð matvöru, dagvöru og bensins

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar í verðvísitölum þriggja undirflokka neysluverðsvísitölu, matvöru, dagvöru og bensins.

Mynd 6. Verðbólguvæntingar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Mælikvarðar á verðbólguvæntingar eru annars vegar verðbólguvæntingar almennings og fyrirtækja og hins vegar verðbólguálag ríkisskuldabréfa. Væntingar eru skv. könnunum sem Gallup gerir fyrir Seðlabankann. Á árunum 2000-2002 sá IBM (áður PriceWaterHouseCoopers) um kannanirnar á verðbólguvæntingum almennings. Spurt er hver verðbólgan muni verða næstu 12 mánuði. Verðbólguálag ríkisskuldabréfa er mismunur ávöxtunar ríkisbréfa til um 4 ára (RIKB 07 0209) og spariskirteinaflokks sem er svipaðar tímalengdar (RIKS 05 0410). Tölur eru í mánaðarlok tímabilið janúar 2000 - desember 2002 og daglegar frá 1. janúar 2003.

Mynd 7. Ársfjórðungslegar þjóðhagsstærðir

Heimild: Hagstofa Íslands. Magnbreyting einkaneyslu, útflutnings, þjóðarútgjalda og vergrar landsframleiðslu frá sama fjórðungi á fyrra ári.

Mynd 8. Velta samkvæmt virðisaukaskattskýrslum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýndar eru tölur um heildarveltu og veltu innanlandsgreina. Tölur eru staðvirtar með vísitölu neysluverðs án bensins og húsnæðis og eru einnig sýndar árstíðarleiddréttar.

Mynd 9. Dagvöruvelta

Heimild: Samtök verslunar og þjónustu (SVÞ). Vísitala veltu dagvöru í smásölu. Staðvirt með verðvísitölu dagvöru í neysluverðsvísitölnni. Nóvember 2001=100. Vísitalan er reiknuð af IMG skv. upplýsingum sem berast beint frá fyrirtækjum og er miðað við að a.m.k. 80% fyrirtækja í greininni skili upplýsingum.

Mynd 10. Greiðslukortavelta

Heimild: Seðlabanki Íslands. Velta greiðslukorta (samanlögð velta debetkorta og kreditkorta) innanlands og erlendis. Staðvirt er með vísitölu neysluverðs (velta innanlands) og meðalgengisvísitölu (velta erlendis). Sýnd er breyting veltu frá fyrra ári í %, annars vegar í einum mánuði og hins vegar á tímabilinu frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar.

Mynd 11. Velta og afkoma skráðra atvinnufyrirtækja

Heimild: Seðlabanki Íslands. Sýnd er raunveltuaukning og eftirfarandi hlutföll af veltu: hagnaður fyrir afskriftir og fjármagnsliði, hagnaður eftir skatta og fjármagnsliði. Úrtak er parað við fyrra ár og notaðar fyrirbyggjandi upplýsingar hverju sinni.

Mynd 12. Sementssala og nýskráningar bifreiða

Heimildir: Sementsverksmiðjan hf., Aalborg Portland Ísland hf. og Bilgreinasambandið. Sementssala tveggja aðila, Sementsverksmiðjunnar hf. og Portland Cement. Hinn síðarnefndi hóf sölu sements hér á landi á árinu 2000. Bæði nýjar og notaðar nýskráðar bifreiðir, allir flokkar (fólks-, hópferða-, vöru- og sendibifreiðir).

Mynd 13. Samningsverð í útboðum og hlutfall samningsverðs og kostnaðaráætlana

Heimildir: Framkvæmdasýsla ríkisins, Innkaupastofnun Reykjavíkur og Vegagerð ríkisins. Miðað er við ársfjórðungslegt, vegið meðaltal samninga. Sýnd er fjárhæð samninga og hlutfall samningsverðs og kostnaðaráætlana.

Mynd 14. Væntingavísitölur Gallup

Heimild: Gallup. Væntingavísitala Gallup ásamt vísitölum um mat á núverandi ástandi og væntingar til 6 mánaða.

Mynd 15. Vöruskiptajöfnuður sem hlutfall af vöruútflutningi

Heimild: Hagstofa Íslands. Hreyfanlegt 12 mánaða hlutfall.

Mynd 16. Vöruinnflutningur og vöruútflutningur

Heimild: Hagstofa Íslands. Innflutningur eða útflutningur síðustu 12 mánaða sem hlutfall af 12 mánuðum þar á undan.

Mynd 17. Vöruútflutningur eftir vöruflokkum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýnt er útflutningsverðmæti 3 flokka útflutningsvara (sjávarafurðir, ál og kísiljárn og iðnaðarvörur), reiknað á föstu gengi. Vísitala, janúar 2000=100.

Mynd 18. Vöruútflutningur

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Verðmæti vöruútflutnings, reiknað á föstu gengi m.v. útflutningsvegna meðalgengisvísitölu. Sýnt er 3 mánaða hreyfanlegt meðaltal, fyrir heildarvöruútflutning og vöruútflutning að undanskildum skipum og flugvélum.

Mynd 19. Árstíðarleiddréttur vöruinnflutningur

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Hreyfanlegt 3 mánaða meðaltal vöruinnflutnings er árstíðarleiddrétt. Sett á fast verð og gengi með vísitölu erlends verðlags og meðalgengisvísitölu m.v. innflutning. Vísitala erlends verðlags er fengin með því að veга saman með gengisvoginni vísitölur verðlags í helstu viðskiptalöndum.

Mynd 20. Verð- og magnþróun í vöruviðskiptum

Heimild: Hagstofa Íslands. Verð og magnþróun innflutnings og útflutnings. Almennur innflutningur jafngildir heildarvöruinnflutningi að frátöldum skipum flugvélum og ýmsum vörum (afgangslíður). Almennur útflutningur jafngildir heildarvöruútflutningi að frá-dregnum skipum, flugvélum og ýmsum vörum (afgangslíður).

Mynd 21. Þjónustujöfnuður

Heimild: Seðlabanki Íslands. Sýnd er breyting verðmætis útfluttrar og innfluttrar þjónustu frá sama fjórðungi fyrra árs, reiknað á föstu gengi.

Mynd 22. Undirþættir viðskiptajafnaðar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Viðskiptajöfnuður í hverjum ársfjórðungi í ma.kr., skipt eftir helstu undirþáttum (vöruskiptajöfnuður, þjónustujöfnuður og þáttatekjujöfnuður.) Rekstrarframlög eru talin með þáttatekjum.

Mynd 23. Mánaðarlegar aflatölur

Heimild: Hagstofan. Mánaðarleg afmagn (í tonnum) botnfisks, uppsjávarfisks og annarra tegunda.

Mynd 24. Afli og útflutningsverðmæti sjávarafurða

Heimild: Hagstofan. Afli íslenskra skipa á heimamiðum og fjarmiðum. Sýnt er afmagn eftir helstu flokkum, uppsafnað frá ársbyrjun til loka næstliðins mánaðar. Verðmæti útfluttra sjávarafurða eru f.o.b.-tölur á nafnvirði, frá áramótum, en ná oftast mánuði styttra fram en afmagnnið.

Mynd 25. Verð á sjávarafurðum og áli

Heimild: Hagstofa Íslands og London Metal Exchange (LME). Verð sjávarafurða mælt í íslenskum krónum er reiknað á Hagstofu Íslands. Það er umreiknað yfir í erlendan gjaldmiðil með því að deila með vöruskiptavog m.v. útflutning. Verð áls frá LME. Sýnd eru mánaðarleg meðaltöl og auk þess nýjasta álverð. Ekki er árstíðarleiddrétt.

Mynd 26. Olíu- og bensínverð

Heimild: Bloomberg. Hráolia, bensín og IPE, framvirkt verð. Sýnd eru mánaðarleg meðaltöl, seinustu dagverð og framvirkt verð næstu fjögurra ársfjórðunga.

Mynd 27. Hrávöruverð á heimsmarkaði

Heimild: EcoWin/IMF. Mánaðarlegar tölur. Hrávöruverð án eldsneytis, verð á grunnmálmum og verðlag matvæla.

Mynd 28. Ársfjórðungslegt raungengi

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungslegar tölur. Raungengi miðað við hlutfallslegt neysluverð annars vegar og hlutfallsleg laun hins vegar.

Mynd 29. Atvinnuleysi

Heimild: Vinnuálastofnun, Seðlabanki Íslands. Mánaðarlegar tölur. Skráð atvinnuleysi sem hlutfall af mannafla, mælt og árstíðarleiddrétt. Skráð atvinnuleysi er meðalfjöldi einstaklinga sem skráðir eru á atvinnumiðlunum á öllu landinu, sem hlutfall af áætluðum mannafla á vinnumarkaði í hverjum mánuði.

Mynd 30. Atvinnuleyfi og störf í boði

Heimild: Vinnuálastofnun. Þja mánaða hreyfanleg meðaltöl. Heildarfjöldi útgefna atvinnuleyfa er sýndur og einnig fjöldi nýrra leyfa (og leyfa vegna nýs vinnustaðar). Framboð á lausum störfum hjá vinnumiðlunum í lok hvers mánaðar.

Mynd 31. Fjöldi starfandi

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Frá 2003 er byggt á upplýsingum úr ársfjórðungslegri vinnumarkaðsrannsókn Hagstofu. Fram til ársins 2003 var byggt á upplýsingum úr staðgreiðslugögnum. Niðurstöður frá og með janúar 2003 eru því ekki fyllilega sambærilegar við fyrri niðurstöður.

Mynd 32. Vinnuáhrif og meðalvinnutími á viku

Heimild: Hagstofa Íslands. Byggt er á upplýsingum úr vinnumarkaðsrannsókn Hagstofu. Fram til ársins 2003 náði vinnumarkaðsrannsóknin einungis til sinnar hvorrar vikunnar í apríl og nóvember en frá og með janúar 2003 er rannsóknin samfelld, hverju ársfjórðungsúrtaki skipt jafnt á 13 vikur og niðurstöður birtar ársfjórðungslega. Niðurstöður frá og með janúar 2003 eru því ekki fyllilega sambærilegar við fyrri niðurstöður.

Mynd 33. Atvinnuleysi skv. könnun Hagstofu

Heimild: Hagstofa Íslands. Byggt er á upplýsingum úr vinnumarkaðsrannsókn Hagstofu. Fram til ársins 2003 náði vinnumarkaðsrannsóknin einungis til sinnar hvorrar vikunnar í apríl og nóvember en frá og með janúar 2003 er rannsóknin samfelld, hverju ársfjórðungsúrtaki skipt jafnt á 13 vikur og niðurstöður birtar ársfjórðungslega. Niðurstöður frá og með janúar 2003 eru því ekki fyllilega sambærilegar við fyrri niðurstöður.

Mynd 34. Launavísitala og kaupmáttur launa

Heimild: Hagstofa Íslands. 12 mánaða breyting launavísitölunnar, tímabil miðast við útreikningstíma. Kaupmáttur sem launavísitala staðvirk með vísitölu neysluverðs.

Mynd 35. Laun á almennum markaði, hjá opinberum starfsmönnum og launaskrið

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungslegar tölur. Laun á almennum markaði og laun hjá opinberum starfsmönnum og bankamönnum eru undirlíðir launavísitölunnar. Tímabil miðast við útreikningstíma vísitölunnar. Launaskrið er hækkun launa á almennum markaði samkvæmt launavísitölu umfram mat hagfræðisviðs á hækkun vegna kjarasamninga. Myndin sýnir launaskrið yfir sl. 4 ársfjórðunga.

Mynd 36. Tekjuafgangur og hreinn lánsfjárafgangur ríkissjóðs

Heimildir: Mánaðaryfirlit Fjársýslu ríkisins og Seðlabanki Íslands. Tekjuafgangur frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar, sýndur sem hlutfall af tekjum. Lánsfjárafgangur frá ársbyrjun sem hlutfall af tekjum. Lánsfjárafgangur er tekjuafgangur að viðbættu innstreymi afborgana af veittum lánnum umfram ný lán, hækkun viðskiptaskulda umfram viðskiptaeignir og innstreymi vegna eignasölu að frá-dregnu útstreymi vegna hlutfjárkaupa og eiginfjárframlaga. Ef lánsfjárafgangur er jákvæður er tækifæri til að greiða niður skuldir.

Mynd 37. Tekjur og gjöld ríkissjóðs

Heimildir: Mánaðaryfirlit Fjársýslu ríkisins og Seðlabanki Íslands. Sýnd er hlutfallsleg breyting tekna og gjalda ríkissjóðs á milli ára, miðað við uppsafnaðar tölur frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar. Óreglulegum liðum er sleppt til að gera tölur samanburðarhæfar milli ára.

Mynd 38. Þróun skatttekna

Heimildir: Mánaðaryfirlit Fjársýslu ríkisins og Seðlabanki Íslands. 12 mánaða raunbreyting milli 4ra mánaða hlaupandi meðaltala. Þrjú flokkar skatttekna; staðgreiðsla og tryggingagjald, virðisaukaskattur og gjöld tengd innflutningi og áfengi.

Mynd 39. Þróun ríkisútgjalda

Heimildir: Mánaðaryfirlit Fjársýslu ríkisins og Seðlabanki Íslands. 12 mánaða raunbreyting milli 4ra mánaða hlaupandi meðaltala. Þrjú flokkar útgjalda ríkis; almenn mál og löggæsla; félags-, heilbrigðis- og menntamál; atvinnumál.

Mynd 40. Hlutfjárfjárfarir: Mánaðarleg velta og dagleg verðþróun

Heimild: Kauphöll Íslands. Sýnd er mánaðarleg heildarvelta skráðra hlutabréfa (á þingi og utan þings) og dagleg gildi úrvals vísitölu og þingvísitölu aðallista. Nýjasta talan um veltu er velta yfirstandandi mánaðar fram að útgáfu Hagvísu.

Mynd 41. Fasteignaverð: íbúðaverð á höfuðborgarsvæði

Heimild: Fasteignamat ríkisins og Hagstofa Íslands. Núvirt fermetravæðing í fjölbýli og sérþýli á höfuðborgarsvæðinu. Sýnd er vísitala raunverðs og 12 mánaða breyting nafnverðs. Mánaðargildin eru hreyfanleg þriggja mánaða meðaltöl. Nýjustu tölur eru bráðabirgðatölur byggðar á verðþróun íbúða í fjölbýli eingöngu á höfuðborgarsvæði.

Mynd 42. Raunverð atvinnuhúsnæðis á höfuðborgarsvæði

Heimildir: Fasteignamat ríkisins, Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungstölur. Vegið meðaltal iðnaðar, verslunar og skrifstofuhúsnæðis, 1995=100. Sýnt er bæði einfalt meðaltal samninga og vegið eftir stærð húsnæðis.

Mynd 43. Íbúðalánasjóður: afgreidd húsbref og afgreiddar umsóknir vegna nýbygginga og endurbóta

Heimild: Íbúðalánasjóður og Fasteignamat ríkisins. 3ja mánaða hreyfanleg meðaltöl. Tölur íbúðalánasjóðs um afgreidd húsbref á nafnverði og markaðsvirði í hverjum mánuði eru staðvirtar með vísitölu fermetravæðis íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu. Fjöldi afgreiddra húsbrefalána til nýbygginga einstaklinga og byggingaraðila og til endurbóta.

Mynd 44. Verð veiðiheimilda í þorski

Heimild: LÍÚ og Kvótaping. Sýnt er meðalverð hvers mánaðar á aflahlutdeild (varanlegur kvóti) og aflamarki (leigukvóti eða skammtímakvóti) í þorski.

Mynd 45. Útlánaaukning lánakerfisins

Heimild: Seðlabanki Íslands. Breyting frá sama ársfjórðungi síðasta árs. Útlán til heimila, fyrirtækja og útlán alls.

Mynd 46. M3 og innlend útlán innlánsstofnana

Heimild: Seðlabanki Íslands. 12 mánaða %-breytingar á mánaðarlokatölum. Breyting útlána er með FBA hf. frá og með mars 1999 og með Kaupþingi banka hf. frá janúar 2002. Útlánaþróun er einnig sýnd leiðrétt fyrir áætluðum áhrifum verðlags- og gengisbreytinga á stofn verðtryggðra og gengistryggðra lána.

Mynd 47. Raungildi M3 og innlendra útlána innlánsstofnana

Heimild: Seðlabanki Íslands. Staða í lok hvers mánaðar er færð til fasts verðs með neysluverðsvísitölu. M3 er árstíðarleiðrétt. Í mars 1998 bætast útlán FBA hf. við vísitölu útlána og Kaupþing banka hf. í janúar 2002. Janúar 2000=100.

Mynd 48. Grunnfé og endurhverf viðskipti við Seðlabankann

Heimild: Seðlabanki Íslands. Grunnfé Seðlabankans og staða endurhverfra viðskipta lánastofnana við Seðlabankann. Sýnd er 12 mánaða breyting 3 mánaða meðaltala.

Mynd 49. Stýrivextir Seðlabanka Íslands og vextir á peningamarkaði

Heimild: Seðlabanki Íslands. Daglegar tölur um ávöxtun í endurhverfum verðbrefasamningum Seðlabankans við lánastofnanir og ávöxtun á peningamarkaði á skuldbindingum til 1 dags og 3 mánaða.

Mynd 50. Skammtímavextir og vaxtamunur við útlönd

Heimild: Seðlabanki Íslands. Munur 3 mánaða ríkisvixlavaxta á Íslandi og í viðskiptalöndunum. Skammtímaraunvextir eru reiknaðir sem vextir í endurhverfum verðbrefakaupum Seðlabankans leiðréttir fyrir verðbólguálagi ríkisbréfa. Verðbólguálagið er munur á ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa og verðtryggðra spariskírteina. Frá og með júlí 2002 er miðað við flokkana RIKB 07 0209 og RIKS 05 0410. Fram að því var miðað við flokkana RIKB 03 1010 og RIKS 03 0210. Vikulegar tölur.

Mynd 51. Ávöxtunarkrafa óverðtryggðra skuldabréfa

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ávöxtun ríkisbréfa miðað við hagstæðasta kaupþilboð í flokkana RIKB 03 1010, RIKB 07 0209 og RIKB 13 0517.

Mynd 52. Tímaróf óverðtryggðra vaxta

Heimild: Seðlabanki Íslands. Myndin vinstra megin sýnir REIBOR-vexti á lánum til mislangs tíma. Myndin hægra megin sýnir vexti í kaupþilboðum á ríkisvixlum og ríkisbréfum.

Mynd 53. Ávöxtunarkrafa verðtryggðra langtímaskuldabréfa

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ávöxtun miðað við hagstæðasta kaupþilboð viðskiptavaka í 15 ára spariskírteini og húsbref. Sýndir eru flokkarnir RS15 1001 og IBH26 0315.

Mynd 54. Meðalvextir óverðtryggðra útlána banka og sparisjóða, ávöxtun ríkisbréfa og stýrivextir

Heimild: Seðlabanki Íslands. Meðalvextir og meðalkjörvextir á óverðtryggðum skuldabrefalánum banka og sparisjóða, ávöxtunarkrafa ríkisbréfa til um 4 ára (flokkur RIKB 07 0209) og vextir í endurhverfum verðbrefakaupum Seðlabankans.

Mynd 55. Meðalvextir verðtryggðra útlána banka og sparisjóða og ávöxtun spariskírteina

Heimild: Seðlabanki Íslands. Meðalvextir og meðalkjörvextir á verðtryggðum skuldabrefalánum banka og sparisjóða og ávöxtunarkrafa húsbrefa (flokkur IBH 26 0315) og spariskírteina (flokkur RIKS 05 0410).

Mynd 56. Mismunur meðalkjörvaxta og stýrivaxta, mismunur útlánsvaxta banka og ávöxtunar spariskírteina

Heimild: Seðlabanki Íslands. Mismunur óverðtryggðra meðalútlánsvaxta banka og sparisjóða og ávöxtunarkröfu spariskírteina til um 2 ára (flokkur flokkur RIKS 05 0410) (þessar raðir eru sýndar í mynd 54). Mismunur óverðtryggðra meðalkjörvaxta banka og sparisjóða og vaxta í endurhverfum verðbrefakaupum Seðlabankans.

Mynd 57. Út- og innlánsvextir banka og sparisjóða (verðtryggð kjör)

Heimild: Seðlabanki Íslands. Vegið meðaltal meðalvaxta óverðtryggðra skuldabrefalána og vegið meðaltal innlánsvaxta á verðtryggðum reikningum bundnum í 60 mánuði hjá bönkum og sparisjóðum.

Mynd 58. Gengisþróun krónunnar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Raungengi, mánaðarlegar tölur miðað við hlutfallslegt neysluverð. Gengisskráningarávísitala íslensku krónunnar, mánaðarleg meðaltöl. Nýjasta gildi gengisskráningarávísitölu er meðaltal þeirra daga sem liðnir eru í mánuðinum fram að útgáfu Hagvísu.

Mynd 59. Verðlagsþróun erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar 12 mánaða breyting neysluverðs í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 60. Atvinnuleysisþróun erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Árstíðarleiddrétt atvinnuleysi (fjöldi atvinnulausra sem hlutfall af mannafla) í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 61. Iðnaðarframleiðsla erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Árstíðarleiddrétt iðnaðarframleiðsla sem vísitala (2000=100) í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 62. Hagvöxtur erlendis

Heimild: EcoWin. Ársfjórðungslegar tölur. Magnbreyting vergrar landsframleiðslu frá sama fjórðung á fyrra ári í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 63. Vöxtur breiðs peningamagns erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Peningamagn skilgreint sem M3 eða því sem næst.

Mynd 64. Útlánvöxtur innlánsstofnana erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Útlán án markaðsverðbréfa. Tölur fyrir Bretland eru aðeins útlán til einkageira.

Mynd 65. Hlutabréfaverð erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur. Sýndar eru breiðar hlutabréfávísitölur; S&P 500 í Bandaríkjunum, EURO STOXX Index á evrusvæðinu, FTSE 350 í Bretlandi og Nikkei 225 í Japan. Vísitölurnar eru allar settar á 100 í ársbyrjun 2000.

Mynd 66. Stýrivextir seðlabanka erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur um stýrivextir Seðlabanka í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu og í Bretlandi.

Mynd 67. Vextir á peningamarkaði erlendis

Heimildir: EcoWin. Daglegar tölur um vexti á peningamarkaði til 3 mánaða í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu og í Bretlandi.

Mynd 68. Vextir 10 ára ríkisskuldabréfa erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur. Vextir 10 ára ríkisskuldabréfa í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Japan og Bretlandi.

Mynd 69. Gengi evru gagnvart jeni, Bandaríkjadal og bresku pundi

Heimild: Seðlabanki Íslands. Daglegar vísitölur. Krossgengi m.v. íslenska krónu. Vísitölurnar eru settar á 100 31. desember 1999.

Mynd 70. Hagvaxtarspár fyrir Bandaríkin og ESB

Heimild: Concensus Forecasts. Spá um árlegan raunvöxt vergrar landsframleiðslu í Bandaríkjunum og í Evrópusambandinu. Byggt á mánaðarlegum spám 240 stofnana víðsvegar um heim sem vegnar eru saman. Sýndar eru spár fyrir næstliðið ár, yfirstandandi ár og næsta ár, og er einn ferill fyrir hvert ár.

Mynd 71. Hagvaxtarspár fyrir öll lönd (meðaltal)

Heimild: Concensus Forecasts. Spá um árlegan raunvöxt vergrar landsframleiðslu að meðaltali í þeim löndum sem Concensus Forecasts birtir spár fyrir. Byggt á mánaðarlegum spám 240 stofnana víðsvegar um heim sem vegnar eru saman. Sýndar eru spár fyrir næstliðið ár, yfirstandandi ár og næsta ár, og er einn ferill fyrir hvert ár.

Mynd 72. Leiðandi hagvísar (Leading Indicators) OECD

Heimild: EcoWin, OECD. 6 mánaða breyting á ársvarða. OECD, Bandaríkin, evrusvæðið, Bretland og Japan. Leiðandi hagvísar OECD eru samsettir og byggjast á breiðu safni annarra hagvísu.